Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...мнай 1921 оной ...брин 21-һээ гарана | № 105 (14125) | 1973 оной майн 5, суббото | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ВЦСПС-тэ

Бүхэсоюзна коммунис субботник 1973 оной апрелиин 21-дэ болоо.

Субботнигуудые үнгэргэлгэ совет хүнүүдэй гайхамшагта ёһо заншал, илалтадань В. И. Ленинэй халуунаар этигэдэг байһан коммунис ажалай бүгэдэ арадай һайндэр болодог байна.

Бүхэсоюзна коммунис субботник олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн совет арадай нэгэдэлые, Советскэ Союзай Коммунис партиие нягтаар тойрон жагсаһые дахин элирхэйлэн харуулаа, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хараалагдаһан түүхэтэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, 1973 оной — түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ ехэ туһа нэмэри болоо.

132 миллионһоо үлүү хүн субботнигто хабаадажа, промышленностьда, хүдөө ажахыда, транспорт дээрэ, арадай ажахын бусад һалбаринуудта, хото городуудые, һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болголгодо хүдэлһэн байна. Даб дээрэ абтаһан баримтануудай ёһоор, 636 миллион түхэригэй промышленна продукци үйлэдбэрилэгдөө, 136 миллионһоо үлүү түхэригэй ажал хэгдэжэ, түсэбтэ табан жэлэй жасада оруулагдаа.

Шэн габьяата, үнэн шударгы ажалайнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС бүхэсоюзна коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадаһан хүдэлмэришэдтэ, колхозниигуудта, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ, алба хаагшадта, залуушуулда, Совет Армиин ба Флодой сэрэгшэдтэ, ажалай ветерануудта, бүхы совет хүнүүдтэ үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалан хүргөө.

Субботнигто олдоһон мүнгэн зөөри хүдөө нютагуудта юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудые бариха хэрэг үргэдхэлгэдэ һомолхо гэһэн шиидхэбэри КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет абаа.

СОВЕТ ХЭБЛЭЛЭЙ ҺАЙНДЭР

Мүнөөдэр — совет хэблэлэй үдэр. 1912 оной майн ...Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна ...тедэй орган «Правда» газетын түрүүшын номер га... байгаа. Владимир Ильич Ленинэй үүсхэлээр, тэрэ үдэр бүриин хабаадалгатайгаар гаража эхилһэн энэ ...тын 10 жэл болоһонтой дашарамдуулан, 1922 онһоо ... 5 совет хэблэлэй һайндэр болонхой.

«Мүнөө, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ ... байгуулха, нниитын харилсаа улам нарижуулан ...өөхэ, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ агуу ехэ зорилго... ...ые парти болон арадай шиидхэжэ байхадань, Коммунис партиин дайшалхы туһалагша — совет хэблэлэй үүргэ ... ехэ болоно, — гээд «Правда» газетын 60 жэлэй ой... дашарамдуулан КПСС-эй Центральна Комитедэй эль...һэн амаршалгын бэшэг соо хэлэгдэһэн байна. — Энэнь ...ын түрүүндэ КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлһон ...номическа ба социальна политикые бэелүүлгэдэ бүхы ...р туһалха, юһэдэхи табан жэлэй — совет арадай баян ..., болбосон байдалые нилээд ехээр хүгжөөхэ табан ...й түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүри эдэб...ээр тэмсэхэ гэһэн удхатай юм».

...н жэлэй ошохо бүри манай орон дотор хэблэгдэдэг ...тэ болон журналнуудай тоо олошоржо байна. Мүнөө ...ескэ Союзда 8,5 мянгаһаа үлүүтэй газетэ, 4 мянга ...үү журнал хэблэгдэнэ. 300 миллионһоо үлүү хэһэг ...тэ, журнал орон доторнай хэблэгдэн гарана.

...бэй газетэ болон журналнууд жэл бүри олоор гара... болоно. Жэшээлэн хэлэбэл, В. И. Ленинэй байгуул... «Правда» газетэ үдэр бүри 10 миллионһоо үлүү хэ...ор гарадаг байна. Энэ хадаа революциин урда тээ ...нда гарадаг бүхы газетэнүүдэй тооһоо 200 дахин ... болоно. «Известия» газетэ 8 миллион хэһэгээр, ...омольская правда» — 8,4 миллион, «Сельская ...» — 7 миллион, «Труд» — 5,6 миллион, «Пионер... правда» — 9,8 миллион хэһэгээр хэблэгдэдэг гээшэ. ... ороной 58 үндэһэ яһатанай хэлэн дээрэ, тэрэ тоо... Агуу ехэ Октябриин урда тээ өөрын үзэг бэшэгтүй ...ан 18 яһатанай хэлэн дээрэ газетэнүүд гарана.

...ртиин Центральна Комитедэй үмэнэһөө хэблэгдэдэг «...мунист», «Агитатор», «Партийна жизнь», «Полити...е самообразование» журналнууд бүри олоор гарадаг ... Тэдэ журналнууд хамта дээрээ 5 миллионһоо ... хэһэгээр гарана. Гансахан «Работница» журнал 11 ...ион хэһэг хэблэгдэнэ. Орон доторнай комсомолшууд ... пионернүүдэй 200 гаран газетэ хэдэн арбаад мил... хэһэгээр гарадаг юм.

...ет хүнүүд дэлхэй дээрэ эгээл уншадаг арад гэжэ ... болонхой. Үнгэрэгшэ наймадахи табан жэлэй тур... орон доторнай 6,5 миллиард хэһэг ном болон бро... хэблэгдэһэн байха юм. СССР-эй 89 арадуудай, хи...саанахи 56 арадуудай хэлэн дээрэ ном, брошюра ...даг. Владимир Ильич Ленинэй зохёолнууд 1918 он... хойшо 102 хэлэн дээрэ 410 миллионһоо үлүү хэ...р хэблэгдэһэн байна. Карл Марксын, Фридрих Эн...сын зохёолнууд манай орон дотор 81 хэлэн дээрэ ...даа 96,5 миллион хэһэгээр хэблэгдээ.

...ряад орон доторнай республиканска гурбан, айма... 19 газетэ гарана. «Байгал» журнал, «Агитаторай ...ют» хоёр хэлэн дээрэ хэблэгдэнэ. Тиихэдэ Улаан... промышленна предприятинуудта, Дээдэ һургуули... олон тиражтай барлагдамал газетэнүүд гаража ... Завод ба фабрикануудта, колхоз болон совхозууд...ахи зургаануудба һургуулинуудта олон тоото ха... газетэнүүд, дайшалхы ба сахилгаан хуудаһанууд ..., хүдэлмэришэдэй, хүдөөгэй тарилшадай болон мал... арадай интеллигенциин зохёон байгуулхы ажал ...ые уран гоёор зураглан харуулжа, тэдэнние ажалай ... амжалтада уряалжа байдаг.

Республиканска, аймагай газетэнүүд жэл бүри олоор ...гдэдэг боложо, уншагшадынь олошорно. Редакци...ай журналистнууд газетэдэ хэблэгдэдэг материал...айнгаа удха түгэлдэр, олондо ойлгосотой, улам һо...болохын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Газетэнүүдэй ...бэшэ корреспондентнүүд баһал олошорно. «Бу...үнэн» газетын эдэбхитэдэй дунда тэрэнэй һая гара...хаһаа хойшо бэшэжэ захалһан наһажаал хүнүүд... залуушуулшье олон. Хото, хүдөө бэшэгшэд Д. Аю..., Г. Бадмаев, Б. Шоёнов, Д-Д. Бадмаев, П. Жужа..., С. Биликтуев болон бусад олон нүхэд хэдэн арбаад ... соо газетын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалса... Үнгэрэгшэ оной мартын 30-да болоһон республикын хо...хүдөө бэшэгшэдэй суглаантай дашарамдуулан, газе...олохон эдэбхитэд республикын Верховно Соведэй ...диумэй, КПСС-эй Буряадай обкомой, редакциин ...элэй грамотануудаар шагнагдаа һэн.

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, ...хи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь ... дүүргэхэ хэрэгтэ совет хэблэлэй үүргэ тон ехэ. Бү... совет арад, тэрэ тоодо манай республикын ажалшад ... партиингаа, Совет правительствын хараалһан ехэ зорилгонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө үдэр ... шармайн оролдожо байна. Совет арадай энэ баа... тэмсэлые уран гоёор зураглан харуулха хэрэг ...эй хүдэлмэрилэгшэдэй, тэдэнэй туһалагшад — хү...эрипэн ба хүдөө бэшэгшэдэй түрүүшын зорилго бо...

...дэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэл ябажа ... Республикын предприятинуудта, колхоз болон сов...удта энэ жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид ...хын түлөө социалис мүрысөөн хэзээ хэзээнэйхиһээ ...өөр дэлгэрэнхэй. Социалис мүрысөөнэй ябасые ... бүри тодо хурсаар, уншагшадта ойлгосотойгоор бэ... байха эрилтэ журналистнуудай үмэнэ табигдана. ... хүн — газетэнүүдэй гол герой байха зэргэтэй. ...суудалаар «Улаан Сэлэнгэ», Улаан-Үдын аймагай «...мунизмын туяа», Мухар-Шэбэрэй аймагай «Ленинэй ...», Загарайн аймагай «Вперед», Захааминай «Ажалай ...» газетэнүүд яһала һайн дүршэлтэй болонхой. Тус га...етүүдэй эдэбхитэд бүри олошорно, юрын колхозни..., хүдэлмэришэд газетын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр ...даалсана.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын ...улагдаһаар 50 жэлэй ой гүйсэхээ байна. Энэ үе ... республикын арадай ажахын бүхы һалбаринуудта, ... зоной соёл гэгээрэлдэ, һуудал байдалда үзэгдөө ...агүй ехэ хубилалтанууд болоо. Хүдэлмэришэн ан..., хүдөөгэй малшад болон тарилшадай табин жэлэй ...да гаталан гараһан гайхамшагта замые, хото горо...дта, хүдөө нютагуудта болоһон хубилалтануудые га...үүдтэ уран гоёор бэшэжэ, уншагшадта ойлгуулха ... зорилго журналистнуудай, хүдэлмэришэн ба хү... бэшэгшэдэй урда табигдана.

Совет хэблэлэй гол хүсэниинь партийна хүтэлбэрилгэ... ...дадаг гээшэ. Тэрэниинэнь зүбөөр хэрэглэжэ, хэб... үүргые улам дээшэлүүлхын, удха түгэлдэр, бүри ... болгохын түлөө партийна комитедүүд, эхин орга...нууд оролдохо зэргэтэй гэжэ КПСС-эй XXIV съезд ... байна.

1973 МҮНӨӨДЭР ТҮРҮҮ БРИГАДАДА ХАБАР

ЗЭДЭ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, Социалис Ажалай Герой Е. П. Бутаковой тракторно-таряан ажалай бригада.

Майн һайндэрэй урда тээхэнэ эртын тарилга эхилээд, мүнөө тэрэнээ түлэг ябуулжа байна. Ногоон конвейертэ 85 гектар, шэниисэ 120 гектар таригданхай. Тарилга хэхын урда тээ паар дисктэй лущильнигаар элдүүрилэгдэнэ. 200 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Гадна элитнэ үрэһэ таригдаха 320 гектар газарта үрэһэнтэй суг гранулированна суперфосфат тараагдаха юм.

Шэниисэ тариха 200 гектар, кукуруза ургуулха 200 гектар таряалан уһалагдаба. Энэ хүдэлмэридэ 3 хүн, трактор табигдаа. Тэдэнэр культиватораар буураздаа гаргаад, тэрээн руугаа уһа ябуулна.

Газарай хүрьһэндэ шииг бариха бүхы хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Паар, намарай паар бүхыдөө борнойлогдоо, мүнөө тэндэ лущени хэгдэнэ. Тарилгын урда тээ, һүүлээрнь уһатай катогоор хүрьһэниинь нягтаруулагдана.

Хүрьһэнэй һайнаар гэдэхэлээр лэ хабарай эртын паар хахалжа захалаабди. Майн 3-да 118 гектарта паар хахалагдаад байгаа һэн.

В. БУЖИНАЕВ, колхозой главна агроном.

МУХАР-ШЭБЭР. «Загансктй» колхоз. Т. Д. Калашниковай тракторно-таряан ажалай бригада.

Паар, намарай паар 1002 гектарта борнойлогдоод, 161 гектарта лущени хэгдээ. Апрелиин 30-һаа тарилга хэхээр 3—3 сеялкэтэй гурбан агрегат түхеэрэгдэжэ, һайндэрэй үдэрнүүдтэ механизаторнуудай тарилга хэжэ гараа. Мүнөө энэ хүдэлмэри түлэг дундаа.

260 гектар тарилгын газарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаба. Үшөө 161 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ үрэһэнтэй суг тараагдаха юм.

Үсэгэлдэрэй газараа хахалжа захалаабди. Тарилгын урда тээ, хойнонь катогууд шэрэгдэжэ, хүрьһэн жэгдэлэгдэнэ, нягтаруулагдана.

Т. КАЛАШНИКОВ, бригадир.

КАБАНСК. Байгалай совхоз. В. Г. Клеменинэй тракторно-таряан ажалай бригада эдэ үдэрнүүдтэ 200 гектарта горох тарижа дүүргээ. Үсэгэлдэрэй шэниисэ таригдажа захалаа.

Таряаланда аммиагай уһан оруулагдана, минеральна үтэгжүүлгэ тараагдана.

И. МАКАЛЬСКИИ, совхозой директор.

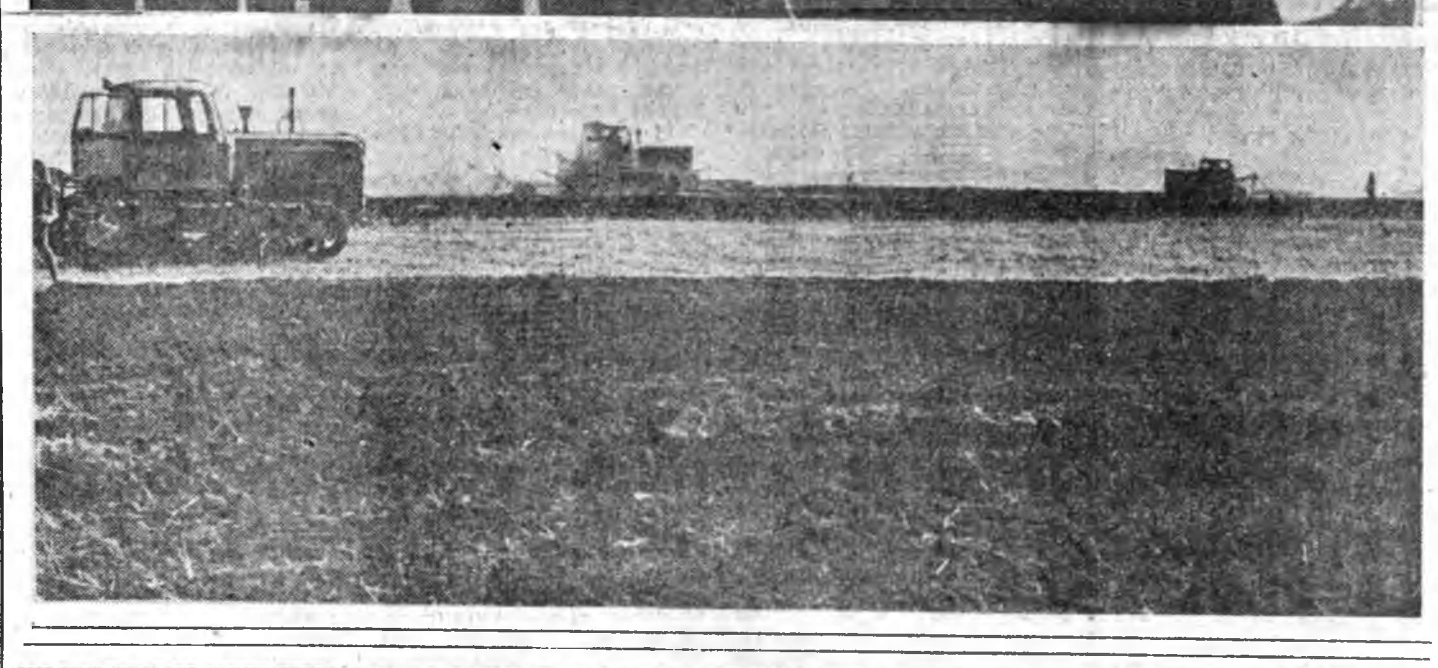

БЭЛИГ ШАДАБАРИИН МҮРЫСӨӨН

ФОТОРЕПОРТАЖ

Малгайншье зэргэ үүлэгүй огторгой хүхэрэн зэнхыжэ, газаа аали намдуу, зунайхидал гэхээр хэзээ хэзээнэйхиһээ дулаан. Хөөбэр сагаан саһан хүнжэлөө һэхэһэн хуа шара таряалангай полиин захада «ДТ-75» түхэлэй 20 трактор жэрылгэн табяатай, тойроод һайндэрэйхидэл шэмэглэгдэнхэй байхань холоһоо харагдаха юм. Уданшьегүй Ивалгын ОПХ-гай директор В. Е. Вахрунов газар хахалагшадай заншалта конкурс нээжэ, дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ. Һүүлээрнь мүрысөөнэй главна судья А. М. Емельянов конкурсын дүрим уншаад, мэргэжэл шадабаряа туршалсахаар ерэһэн механизаторнуудта жээрэб хубаажа үгэбэ. Тиигээд лэ үни хүлеэгдэһэн мүрысөөнэй туг үргэгдэжэ, одоошье шанга тэмсэл эхилшэлэй.

Зэһэшэнхэй хүндэ тракторнууд дохёогой үгтэхэтэй адли байра дээрэһээ үгзагашан хобхоржо, хойноо шагтагалһан плугаараа зөөлэн хүрьһэ эсхэн үрбуулһаар саашалба. Зарим механизаторнууд трактораа байлгажа, плугаа дахин дахин шалгана.

Хараалагдаһан 35 минутын үнгэрхэтэй адли эгээн түрүүлэн А. Г. Петров газар хахалалгаяа дүүргэжэ, абажа боломоор 100 баллай 76-андань хүртэбэ. Удаань трактористнууд Г. Ц. Цыренов, В. Б. Борголов гэгшэд үгтэһэн участогаа хахалжа дүүргэбэ. Эдэнэрэй хажуудахана мүрысэжэ байһан Ф. Махутов юундэшьеб яаранагүй, һайнаар, нэгэ жэгдээр хахална. Һүүлэй һүүлдэ нүхэр Махутов Г. Ц. Цыреновые баллаараа ахижа гараба. Тиигэжэ түрүү һуури А. Петров, хоёрдохи һуури В. Борголов, гурбадахи һуури Ф. Махутов гэгшэд эзэлжэ, үнэтэ бэлэгүүд, дипломууд барюулагдажа, чемпионой ягаан торгон лентэнүүд нэмэрюулэгдэбэ. Командануд хоорондын тэмсэлдэ гурбадахи отделениин механизаторнууд эрхимлэжэ дамжуулгын кубогта, мүнгэн шанда хүртэбэ.

Ю. МИХАЙЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Мүрысөөнэй талмай дээрэ. 2. Конкурсдо эрхимлэһэн трактористнууд (зүүн гарһаа) Б. Бадмацыренов, Ф. Махутов, П. Падаикин, А. Петров, В. Борголов, Н. Каленых. 3. Шанга тэмсэл эршэдэнэ.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ЛЕНИНЭЙ ТУГ ДОРО ШЭНЭ ИЛАЛТАНУУД ТЭЭШЭ

Улаан талмай дээрэ болоһон Майн Нэгэнэй митинг ба демонстраци

Хабарай, сүлөөтэ ажалай, хани барисаанай ба аха дүүгэй һаналаа нэгэдэлгын һайндэр үнгын һайхан сэсэгүүдээр, улаан тугуудаар далбан дуудаһаар Совет ороной дэбисхэр дээгүүр айлшалан ерэбэ. Энэ жэлэй Майн Нэгэнэй һайндэр онсо шэнжэтэй юм. Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй габшагай ажал улам эршэдэжэ байна. Һайндэрэй урда тээхэнэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум болоо. Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын ажал ябуулга тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлые тэрээндэ хабаадагшад шагнажа, зүбшөөһэн байна.

Бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангаха, коммунизм байгуулжа байһан совет арадта бата найдамтай аюулгүй байдал хангаха талаар Политбюрогой хэһэн хүдэлмэриие Пленум бүрин хүсэдөөр һайшаагаад, эдэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн ехэ туһа нэмэриие тэмдэглээ.

КПСС-эй XXIV съездын һүүлээр Коммунис партиин хүтэлбэри доро совет арад коммунис байгуулалтада, социалис Эхэ оронойнгоо экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал, уласхоорондын оршом соо тэрэнэй нэрэ хүндэ бэхижүүлгэдэ, дэлхэйн бүхы хүгжэлтэдэ гайхамшаг шэнэ амжалтануудые туйлаһан байна.

Эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, шэнэ дай сараха хараа шугам Советскэ Союз залан сэхээр баримталан бэелүүлнэ.

Советскэ Союз хадаа бүхы социалис оронуудай нэгэдэлэй, харилсан туһалалсалгын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Социалис хани нэгэдэл — ленинскэ интернационализмын сурталай бодотоор бэелэлгэ мүн. Гадаадын политикын, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хараалагдаһан эб найрамдалай программа бэелүүлгын асуудалнуудые партиин Центральна Комитет гол анхаралдаа байлгадаг. Тэрэнэй Политбюро, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев өөрөө эдэ асуудалнуудые үдэр бүри гүнзэгыгөөр шиидхэжэ байдаг. Партиин Центральна Комитедэй Пленум энээниие үшөө дахин тэмдэглээ. Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлэй тобшололнуудые хүтэлбэри болгон, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хараалагдаһан гадаадын политическэ хараа шугамые хэлбэришэгүй бэелүүлхыень, эб найрамдалай программа бэелүүлхын түлөө тэмсэхыень, уласхоорондын оршон байдалда таарамжатай һайн хубилалтануудые туйлахыень Политбюродо ЦК даалгаа.

Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ габшагайгаар ажаллажа, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хараалагдаһан түсэбтэ бүхы даабаринуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ бата бэхи үндэһэ һуури табихыень, арадай ажахын бүхы һалбаринуудай ашаг үрэ нилээд дээшэлүүлхыень, бүтээн гаргагдаһан продукциин шанар һайжаруулхыень Пленум коммунистнуудые, СССР-эй бүхы ажалшадые уряалаа.

...Кремлиин курантнууд сохино. Улаан талмай — Советүүдэй ороной зүрхэн. Мүнөөдэр тэрэ илангаяа үзэсхэлэн һайхан. Оронойнгой гол талмай. Марксын, Энгельсын, Ленинэй портредүүдтэй ехэ улаан туг ГУМ-ай нюур талада далбан намилзана. Кремлиин ханада — СССР-эй гүрэнэй герб, 15 союзна республикын гербнүүд.

Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлдэ туйлагдаһан ажалай илалтанууд тухай мэдээсэлнүүд ниишэ Улаан талмай руу, эльгээгдэнэ. Аха дүүгэй эбдэршэгүй хани барисаатай Советүүдэй ороной арадууд КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хараалагдаһан даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан тухайдаа Эхэ орондоо, партидаа элидхэнэ.

Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 103 жэлэй ойдо зорюулагдажа, апрелиин 21-дэ үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна коммунис субботник үргэн нниитэ ажалшадай үндэр мэдэрэлтэй байлгын гэршэ болоһон байна. Москвагай 5,8 миллион хүн энээндэ хабаадаа.

Улаан талмай дээрэ хүн зон олон. Ниислэл хотын предприятинуудай, барилганuудай түрүүшүүл, социалис мүрысөөндэ илагшад, Москвагай интеллигенциин алдарта отрядай түлөөлэгшэд эндэ сугларанхай. Улаан тугууд, транспарантнууд хүн зоной дээгүүр намилзана. «Ленинэй партида — алдар соло!», «КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитет мандаха болтогой!», «Совет правительство мандаха болтогой!», «Совет Социалис Республиканудай Союз мандаха болтогой!», «КПСС-эй XXIV съезд дээрэ тодорхойлогдоһон эб найрамдалай программын үзэл бодол илан мандаг лэ!» гэһэн үнэн зүрхэнэй үгэнүүд эдээн дээрэ бэшээтэй, Марксын, Энгельсын, Ленинэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдэй дүрэ зурагууд улаан тугуудай дундуур харагдана.

Ниислэл хотын ба Москва шадарай ажалай баатарнууд, мэдээжэ хүнүүд, эрдэм наукын ба соёл культурын элитэ ажал ябуулагшад, СССР-эй лётчик-космонавтнууд хүндэтэ айлшадай трибунада гаранхай. СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор, хилын саанаһаа ерэһэн олон тоото айлшад эндэ бии. Социалис оронуудай түлөөлэгшэд, 90 шахуу гүрэнэй профсоюзай делегацинууд, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө элитэ тэмсэлшэд Ажалшадай уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгын һайндэрые тэмдэглэхээ Москва ерэһэн байна.

Нэрьемэ альга ташалга, «Ура!» хашхараан талмай дээгүүр жабхалан түгэсөөр соностоно. «КПСС-тэ алдар соло!», «Коммунис партиин ленинскэ Центральна Комитедтэ алдар соло!», «Коммунизм илаха!» гэһэн юрөөлэй үгэнүүд зэдэлнэ.

Парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдые москвагайхид, ниислэл хотодо ерэһэн айлшад нэрьемэ удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар, юрөөлэй халуун үгэнүүдээр амаршална. Нүхэд Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов,

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. Г. ПОЛИКАРПОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 75 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын нниитын органуудта олон жэлэй туршада эдэбхитэйгээр ажаллаһанайнь түлөө тусхайта пенсионер нүхэр Поликарпов Игнатий Гожеевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ.
Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.
1973 оной апрелиин 27.

ЛЕНИНЭЙ ТУГ ДОРО ШЭНЭ ИЛАЛТАНУУД ТЭЭШ…

УЛААН ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ БОЛОҺОН МАЙН НЭГЭНЭЙ МИТИНГ БА ДЕМОНСТРАЦИ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарёв, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев Мавзолейн Түбэй трибунада гаранад. Совет сэрэгэй элитэ начальнигууд эдээнтэй хамта Түбэй трибуна дээрэ байлсана.

Спасска башниин куранты нууд сохино—арбан час. Талмай дээрэ аалин намдуу байдал оршоно. Майн Нэгэнэй һайндэртэ зорюулагдаһан баярай митинг эхилбэ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр **Л. И. Брежнев** суглаагшадта хандан үгэ хэлэбэ. Нүхэр Л. И. Брежневые митингдэ хабаадагшад нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаа.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые олон миллион совет хүнүүд, дэлхэйн олон оронуудай ажалшад ехэ анхаралтайгаар шагнаба.

Совет Социалис Республикануудай Союзай ниислэл хото — Москвагай Улаан талмай дээрэ болоһон баярай митингые Советскэ Союзай бүхы радиостанцинууд. Түбэй телевидени, «Интервидени» ба «Евровидениин» системэнүүд дамжуулһан байна.

«Интернационалай» аялга талмай дээгүүр зэдэлнэ, митингдэ хабаадаһан бүхы хүнүүд партийна гимн дуулана. Удаань олон мянган хүнэй «Ура!» хашхараан соностоно. юрөөлэй имэ үгэнүүд совет хүнүүдэй ухаан бодолые, хүсэл эрмэлзэлые элирхэйлнэ:

— КПСС мандаха болтогой!

— Арад ба парти нэгэн нийтэ!

— Коммунизм илаха!

Митингдэ хабаадаһан олон мянгаад хүн В. И. Ленинэй Мавзолейн урдуур, талмай дээгүүр үнгэрэн гарана. Улаан тугууд талмай дээгүүр эбхэрэн долгилно — демонстрантнууд. ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд алхалнад.

«Майн 1!», «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэһэн лозунгтой Улаан туг талмайн тэг дунда бии болоодхино. Империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлгын дайшалхы урма жагсаал дээгүүр зэдэлнэ. Демонстрантнууд урма баяртайгаар, соггой хүхюунээр хашхаралдана: «Агуу ехэ Лениндэ, Советскэ Союзай Коммунис партида — алдар соло, алдар соло, алдар соло!», «Майн 1 — Ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр» гэһэн үгэнүүд ГУМ-ай нюур таладахи улаан бүд дээрэ бэшэгдэнхэй. «Эб найрамдал — ажал —май» гэһэн үгэнүүд наранай элшэдэ наадан, зоной дура татана.

В. И. Ленинэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюротой гэшүүдэй портредүүдтэй машинанууд жагсаалай дундуур аргаахан дабшанад. Үнгын сэсэгүүдээр, тугуудаар эдэ машинанууд шэмэглэгдэнхэй. Советскэ Союзай Коммунис партиин, тэрэнэй ленинскэ ЦК-гай, коммунизм байгуулжа байһан агуу ехэ совет арадай хүндэлэлдэ юрөөлэй үгэнүүд талмай дээгүүр соностоно.

Коллективизмын хүсые бүхы дэлхэйдэ үшөө дахин элирхэйлхын, агуу ехэ Ленинэй хэтэдээ мүнхэ сургалда үнэн сэхэ байһанаа гэршэлэн харуулхын тула совет хүнүүдэй, ажалша Москвагай олон үеын түлөөлэгшэд энэ үдэр Улаан талмайда ерээ бшуу. Владимир Ильичэй дүрэ зурагтай, «Парти — манай үе сагай ухаан бодол, нэрэ хүндэ ба һэшхэл» гэһэн дүлэтэ үгэнүүдтэй партийна шэнэ билет эдэнэй олонхид зүрхэндөө дүтэхэнэ абажа ябанал.

«Большевизм хадаа политическэ ухаан бодолой шэглэл, политическэ парти боложо, 1903 онһоо оршон мандажа байна», — гэжэ В. И. Ленин бэшээ һэн. Россин хүдэлмэришэн ангиин парти 70 жэлэй урда тээ байгуулагдаһан байгаа. Шэнэ шэнжэтэй пролетарска парти. большевигүүдэй парти, агуу ехэ Ленинэй парти коммунизмын хэтэдээ мүнхэ сургалай түлөө 70 жэлэй турша соо тэмсэжэ байна. Тэрэнэй гаталһан зам түүхэдэ юунтэйшье сасуулашагүй. СССР-тэ хүгжэнги социалис общество байгуулагдаа, социалис хани, нэгэдэлтэ арадуудай ахадүүгэй холбоо барисаан түби дэлхэй дээрэ хүгжэн бэхижэнэ. Энэ үдэрые ленинскэ партиин түүхэдэ, манай Эхэ ороной түүхэдэ, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэдэ гайхамшагта һара. үдэр мэтээр коммунистнууд, Совет ороной бүхы ажалшад. хилын саанахи манай ханинар тэмдэглэжэ байна.

Совет арад түрэл Коммунис партидаа хизаарлашагүй бэеэ үгэнги юм. 1973 оной Майн һайндэрэй демонстраци энээниие элирхэйлэн гэршэлбэ.

Коммунис байгуулалтын бүхы участогуудта шэн габьяата ажалаараа КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ байгаа олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн совет арадта зорюулагжа шэмэглэгдэһэн машинанууд талмай дээгүүр үнгэрнэ.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, КПСС-эй Центральна Комитедэй, ССР Союзай Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй хамтын баярай суглаанай президиумэй зурагтай машина жагсаалай дундуур аалиханаар дабшана. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй үгэ хэлэжэ байхыень энэ зураг дээрэ харанабди.

Гаргаша багатангаар һайн шанартай. ехэ продукци үйлэдбэрилхэ гэһэн уряа лозунг хаа хаанагүй харагдана Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи. шиидхэхы жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэһэн партиин уряае ороной ажалшад халуунаар угтаа. Тиигэжэ түрүүшын амжалтанууд туйлагдаа: ниитэ-союзна ба союзно-республиканска промышленна бүхы министерствэнүүд, бүхы союзна республиканууд нэгэдэхи кварталай даабариие үлүүлэн дүүргээ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл. промышленна үйлэдбэриин ургалта 6,4 процент болоһон. промышленностиин ажалай бүтээсэ 4,8 процентээр ургаһан байха юм.

Совет хүнүүдэй шэн габьяата ажал тухай хөөрэһэн гэрэл зурагуудтай, шэмэглэлтэй машинанууд Улаан талмай дээгүүр удаа дараалан үнгэрнэ. «Табан жэлэй түсэбые — болзорһоонь урид!», «1973 он — түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы жэлые габшагай коммунис ажалай жэл болгоё!» гэһэн лозунгнууд жагсаал дээгүүр харагдана.

Жагсаалнууд талмай дээгүүр үнгэрхэдөө, Соведүүдэй агуу ехэ орон тухай хөөрэһэн номой хуудаһан мэтээр һэхэгдэнэ. Манай алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүд тухай хөөрэһэн бүлэг ингэжэл эхилнэ.

Бүхы түрэлэй сэрэгүүдэй түлөөлэгшэдые һуулгаһан машина жагсаалай тэг дунда харагдана. «СССР-эй баатар Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!» гэһэн панно совет хүнэй ухаан бодолдо, зүрхэ сэдьхэлдэ гүн гүнзэгы мэдэрэл түрүүлнэ бшуу.

Ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр — Майн Нэгэн Илалтын һайндэрэй урда тээхэнэ тэмдэглэгдэжэ байна. Энэ илалтын ямар үнэтэй сэнтэйгээр туйлагдаһые манай ороной арадууд һайн мэдэхэ. Тиимэһээ шэнэ дайн жүрөөдэһэн империалистнуудай амые хаазаарлахын тула бүхы хүсэ шадалаараа оролдохол. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда фашизмые манай ороной сэрэгүүдэй бута сохиһон тухай темэ һайндэрэй жагсаал дээрэ хаража болоно.

Советскэ Союз — эб найрамдалай, национальна бэеэ даанхай байдалай ба социализмын түлөө арадуудай тэмсэлэй найдамтай түшэг тулгуури мүн. Хэдэн арбаад панно, транспарант энэ шухала темые элирхэйлэн харуулна.

«Ажаллахаар, Эхэ ороноо хамгаалхаар бэлэмди!» гэһэн үгэнүүд шахаа тангариг мэтээр талмай дээгүүр соностоно. Демонстрацида хабаадагшад талмай дээрэ «ГТО» гэжэ бэшэрхинэ.

Эдир ленинецүүд талмай дээрэ гаража ерэнэ. «Хаба хүсэтэй, шамбай солбон, эрэлхэг зоригтой» гэһэн уряа доро тэдэнэр дабшана. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ бүхэсоюзна пионерэй организациин туг жагсаалай түрүү зэргэдэ далбан намилзана.

Улаан тугуудые, уряа лозунгнуудые бариһан демонстрантнуудай жагсаалнууд талмай дээгүүр удаа дараалан үнгэрнэ. Тэдэнэй нэгэндэ ингэжэ бэшээтэй: «Советскэ Союз бүхы социалис оронуудые эдэбхитэйгээр нэгэдүүлээ, нягтаар жагсаагаа» Нүгөө лозунг дээрэнь — «Баатар вьетнам арадта ахадүүгэй халуун амар мэндэ!». «Дэлхэйн арадууд! Дүтын Зүүн зүгтэ Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа болюулхыень эрилтэ табигты». «Советскэ Союзай ба Араб оронуудай арадуудай хоорондохи хани барисаан мандаг. бэхижэг лэ!» — гээд уряална.

КПСС-эй эдэбхитэй. үүсхэл ехэтэй уласхоорондын политикые хүсэн түгэс нэрэ хүндэтэй Совет гүрэн. бүхы арад халуунаар дэмжэнэ.

Вьетнамда эсэргүүгээр империалис эзэрхэг. түримхэйшүүлэй үүдхэһэн харата ябуулга зогсоогдоо; Франци, Америкын Холбоото Штадууд ба Германиин Федеративна Республикатай ССР Союзай харилсаан амжалтатайгаар хүгжэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар уласхоорондын байдал һайжаржа байна.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессэй 1973 оной октябрьда Москвада үнгэргэгдэхэ ёһотой байһаниинь һүлдэ ехэтэй. Мүнөө олон түмэн арадуудые нэгэдүүлжэ, тэмсэлдэ бодхоожо байһан ССР Союзай ударидаһан хүдэлөөнэй хүсэн түгэс байһые энэ гэршэлэн харуулхал.

Майн Нэгэнэй үдэр эндэ, Улаан талмай дээрэ. ажалшад Советскэ Союзай Коммунис партиин политикые бүрин дэмжэжэ байһанаа үшөө дахин мэдүүлээ бшуу. «КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политика дэмжэн һайшаанабди» гэһэн уряа лозунгтой машина жагсаалай һүүлдэ аргаахан дабшана.

Ниислэл хотын спортсменүүдэй, физкультурнигуудай жагсаал талмайе дүүргэнэ. Спортын элдэб үнгэтэй тугууд һэбшээ һалхинда далбан намилзана. «Совет спортын тугые үндэр дээрэ үргэе!» гэһэн бэшэгтэй Улаан тугтай машина хурдан түргөөр талмай дээгүүр үнгэрнэ.

Үхибүүдэй «Ура!» хашхараан Улаан талмай дээгүүр хонгёо хүхюунэээр зэдэлнэ. Улаан, хүхэ, сагаан хубсаһатай хэдэн зуутаад хүбүүд, басагад трибунын урда талаар жагсана. Эдэнэр гимнастическа упражнениинүүдые шадамар бэрхээр гүйсэдхэнэ. «Зол жаргалта балшар бага наһанайнгаа түлөө түрэл партидаа баяр хүргэнэбди!» — гэжэ үхибүүд омог дорюунаар хэлэнэд.

Зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ минутанууд! Пионернүүд, октябрятанар Мавзолейн трибунада гүйлдэжэ гарана. Эдэмнай парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ баглаа сэсэгүүдые барюулба.

Демонстрантнуудай жагсаалнууд талмай дээгүүр удаа дараалан үнгэрнэ. «Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, Совет правительствада, манай Эхэ орондо — алдар соло, алдар соло, алдар соло!» гэһэн юрөөлэй үгэнүүд һүр жабхалантайгаар соностоно. В. И. Ленинэй дүрэ зурагтай, «Ленинэй сургал хэтэдээ мүнхэ, илалта түгэс» гэжэ бэшээтэй Улаан тугтай мантан томо шар агаарта дэгдэнэ.

Прагуу дуунай аялга зэдэлнэ. Москвагай профсоюзуудай нэгэдэмэл духовой оркестр Улаан талмай дээрэ гаража ерэнэ. «Баатар-хото Москва» гэжэ бэшэгтэй лозунгтой машинанууд талмай дээгүүр үнгэрнэ.

Согтой хүхюун демонстрантнуудай жагсаалнууд ороной гол талмай дээгүүр хойно хойноһоо гарана. Москворецкэ, Пролетарска, Ленинскэ, Краснопресненскэ, Фрунзенска, Свердловско, Дзержинскэ, Бауманска ба Калининска районуудай ажалшадай түлөөлэгшэд түрүүлэн Улаан талмай дээрэ гаража ерэнэ.

Гол зүйлэй продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха дүрбэ һарынгаа түсэбые Москвагай ажалшад болзорһоонь урид—апрелиин 27-до дүүргээ гэһэн элидхэлые машинануудай нэгэндэ уншанабди.

Манай Эхэ ороной ниислэл хото — совет индустриин томо ехэ түб юм.

Ниислэл хотын металлургнууд Майн Нэгэнэй һайндэртэ ажалай эрхим бэлэг барая: нэгэдэхи кварталай түсэбһөө гадуур 430 тонно булад, 700 тонно прокат үгөө, хэдэн зуугаад тонно түлишэ алмаа.

— «Советскэ Союзай ажалшад! Ажалай үндэр бүтээсэ, үйлэдбэриин ехэ ашаг үрэ туйлагты, алмалтын гуримые нарниаар сахигты, бага гаргашатайгаар һайн шанартай, ехэ продукци үгэхые оролдогты!» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа абтаһан лозунг талмай дээгүүр соностоно.

Ниислэл хотын хэдэн зуугаад предприятиин коллективүүд үйлэдбэриин арга нөөсэ элирүүлэн ашаглажа байна. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн энэ хүдэлмэриие бүрн үндэр хэмжээндэ гаргана.

— Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Арадай хэрэглэлэй эд бараа бүри ехээр гаргагты. ассортиментыень шэнэлэгты, шанарыень һайжаруулагты, өөрынь үные хямдаруулагты!». КПСС-эй Центральна Комитедэй энэ уряада москвагайхид ажалай шэнэ амжалтаар харюусана. Магазинуудта шэнэ, һайхан үнгэтэй бүд. хубсаһан, арадай хэрэглэлэй эд бараан бүри ехэ болонхой.

Алдарта «Трехгоркын» колонно хабарай үнгэ бүриин сэсэгүүд шэнги гоё һайхан бүдөөр шэмэглэгдэнхэй. «Түсэбтэ табан жэлэй хоёр жэлэй туршада түсэбһөө гадуур 3 миллион 568 мянган метр бүд гаргагдаа!» гэһэн транспарант хүдэлмэрилэгшэд үргэжэ ябана. Комбинат энэшье жэлдэ амжалта туйлаа. Дүрбэ һарын туршада түсэбһөө гадуур 140 мянган метр бүд гэхэ гү, али социалис уялгаар хараалагдаһанһаа горитойхон ехэ бүд гаргагдаа.

Һайндэрэй колонныи дунда Москвагай барилгашад — түрэл түб хотыемнай ажалаараа шэмэглэдэг хүнүүд ябана. Түрүү техникээр зэбсэгжэһэн барилгын бригаданууд түсэбтэ табан жэлэй үедэ олон миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра, хэдэн зуун һургуули, магазин, ажаһуудал хангалгын предприятинуудые бодхоогоо. Түб хотоёо жэшээтэ һайхан коммунис город болгохо — КПСС-эй XXIV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй табиһан энэ зорилгые барилгашадтай суг хамта түб хотын промышленностиин. транспортын. городой ажахын ажалшад тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр бэелүүлжэ байна.

Талмай дээрэ саад сэсэрлигэй ургажа байһан шэнги болоно: К. А. Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын академиин һурагшанар талмай дээрэ гарана. Тэдэнтэй зэм зэмээ түшэлсэн, Б. П. Горячкинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин инженернүүдэй институдай, Москвагай гидромелиоративна институдай коллективүүд алхална. Тэдэнэр — хүдөө ажахын эрдэмэй мэргэжэлтэд Коммунис партиин табиһан асари ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ юм.

Хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно таряашадай союзай һүлдэ — Хадуур Балта хоёрой тэмдэг доро Улаан талмай дээгүүр Тимирязевска районой ажалшад дабшана. Энэ район хүдөө ажахытай ехэ барисаатай юм. Талмайн зүг бүхэнһөө транспарантнууд харагдажа: «Хүдөө ажахын талаар партиин Директивэнүүдые амжалтатайгаар дүүргэнэбди!», «Хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо хараа шугам бэелүүлнэбди» гэһэн үгэнүүд аржыса бэшэгдэнхэй. Эдэ үгэнүүд табигдаһан түсэбүүдэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһаниие гэршэлһэн мэдээсэлнүүд болоно.

«Хүдөө ажахын ургалта— бүхы арадай хэрэг» гээд нэгэ транспарант дээрэ бэшээтэй. Совет хүнүүд туйлаһан амжалта тухайгаа омогорхон хөөрэнэ. Индустон харуулһан зурагтай нэгэ панно дээрэ ингэжэ бэшээтэй: «Табан жэлэй хоёр жэлэй туршада ССР дотор 624 мянган трактор, таряа хуряадаг 192 мянган комбайн, 330 мянган автомашина хэгдээ. 1971 — 1972 онуудай туршада 1 миллион 392 мянган тонно тэжээлэй фосфат. 144 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ хүдөө ажахыда эльгээгдээ».

Демонстрацида хабаадагшадай шэнэ шэнэ колонно нууд Улаан талмай дээрэ гарана. Октябрьска районой ажалшад алхална. Энэ районие «наукын район» гэжэ зүб нэрлэдэг юм. Колонныи дээгүүр имэ транспарант бэшээтэй! «СССР-эй Наука-…

Зураг дээрэ: Улаан талмай дээрэ болоһон Москвагай ажалшадай демонстраци.
Фототелеграфаар абтаһан зураг.

ГАЙХАМШАГ ГАБЬЯАНУУДЫЕ МЭДЭРЭЛГЭ…

Академик Д. СКОБЕЛЬЦЫН

XX зуун жэлэй далаад онууд уласхоорондын ажабайдалда үнэхөөрөө ехэ хубилалтануудай үе саг боложо түүхэдэ орохо. Дэлхэйн политикын олон янзын асуудалнуудаар шухала, таарамжатай хубилалтануудай боложо байһаниинь ниитын ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор харилсан оршолго тухай Ленинэй сэсэн мэргэн заабаринуудай илан мандаһые гэршэлнэ. Эдэ заабаринууд мүнөө бүхы дэлхэй дээрэ мэдэрэгдэжэ байнхай.

Бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэл манай социалис гүрэнэй уг удхаһаа эшэ үндэһэтэй юм. Тус гүрэнэй гадаадын-политическэ түрүүшын ябуулгань Эб найрамдал тухай декрет байһан. Энэмнай Советскэ Союздахи коммунис байгуулалтын программа бэелүүлхэ аятай зохид гадаадын оршон байдал хангахаһаа гадна, мүн бүхы хүн түрэлтэнэй үмэнэхи интернациональна уялгаяа совет арадай гүйсэдхэхэ ябадал хангаха гэһэн удхатай. Энэ тэмсэл агуу ехэ Ленинэй нэрэ алдартайнь нягта холбоотой. Дайнай ба яаралтайгаар зэбсэглэлгын империалис политикада эсэргүүсэн, эршэмтэй шангаар тэмсэхыень Владимир Ильич арад зониие уриалдаг байгаа. Тэмсэлэй амжалта туйлахын тула. «үнэхөөрөө амгалан байдал хангахаар юрын. эгээн тодо һонор шиидхэбэринүүд ба хэмжээнүүдые шадаал һаа олоор абаха» шухала гэжэ В. И. Ленин тусхайлан зааһан байдаг. Иимэл шиидхэбэринүүд, нүлөө ехэтэй хэмжээнүүд амгалан байдалай совет программа дотор найруулагданхай. Энэмнай буу зэбсэг хуряахын. амгалан байдал батадхахын түлөө, арадуудай сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай түлөө тэмсэлэй тодорхой замуудые заана.

Совет арад. бүхы түрүү олониитэ эб найрамдалай түлөө элитэ мэдээжэ тэмсэлшэдые — «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреадуудые мүнөө хүндэлэн ёһолжо байна. Һүүлэй хэдэн арбаад жэлэй турша соо ниитын ба гүрэнэй олон тоото ехэ ажал ябуулагшад, элитэ мэдээжэ эрдэмтэд, уран зохёолшод, соёлой мастернууд имэ шагналда хүртэһэн байха. Һайн һайхан заншалай ёһоор «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгохо комитет (энээнэй бүридэлдэ дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой олониитын мэдээжэ түлөөлэгшэд ородог) дүрбэн шэнэ лауреадай нэрэнүүдые 1973 оной хабарай. —апрелиин үдэрнүүдтэ нэрлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, хэлбэришэгүй коммунист-ленинец **Леонид Ильич БРЕЖНЕВТЭ** Ленинскэ шан олгоһон тухай мэдээсэлые совет болон уласхоорондын олониитэ онсо ехээр сэдьхэлээ ханан угтаа.

Л. И. Брежневые арадуудай хоорондын эб найрамдал, аюулгүй байдал батадхахын түлөө сусашагүй ба шууд тэмсэлшэ гэжэ бүхы дэлхэй мэдэнэ. Советскэ Союзай Коммунис партиин генеральна хараа шугамые, социалис гүрэнэй эб найрамдалта гадаадын политика тодорхойлхо ба бэелүүлхэ хэрэгтэ оруулһан хубитань тон ехэ. Леонид Ильич Брежневэй ажал ябуулга коммунис байгуулалтын тон шухала зорилгонуудһаа. уласхоорондын онсо өөрэ оршон байдалһаа уламжалан гараһан шэнэ зорилгонуудые тодорхойлхо ба шиидхэхэ хэрэгтэ һүбэлгэн шадамараар хандадаг байһаараа онсо шалгарна.

Л. И. Брежнев 1906 ондо хүдэлмэришэнэй бүлэ дотор түрэһэн юм. Арбан таба наһатайдаа ажал хэжэ эхилээд, эмхидхэхы бэлиг шадабаритай, залан сэхэ, хүнүүдтэ анхаралтайгаар хандадаг байһаараа ажалшадай дунда хүндэтэй, магтаалтай болоһон байна. Л. И. Брежнев 1931 ондо КПСС-эй зэргэдэ ороһон. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай эхилхэ хүрэтэр Украинада совет ба партийна харюусалгатай тушаалнуудые даажа байгаа. Л. И. Брежнев Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхинһээ һүүл хүрэтэрнь дайлалдажа байгаа арминн зэргэдэ ябаба. 1941 оной һүрөөтэ намар Ростов-на-Дону хотын түлөө түүхэтэ тулалдаанда, Кавказые хамгаалгада, Новороссийскын районнахи «бага дайда» дээрэ болоһон баатарлиг байлдаануудта хабаадаһан юм. Дүрбэдэхи украинска фронтын сэрэгэй Соведэй гэшүүн, Политуправлениин начальник генерал Брежнев фашис булимтарагшадые совет газар нютагуудһаа намнаһанай һүүлээр—Польшо ба Чехословакиие сүлөөлхын түлөө, фашистнуудые Венгриһээ намнахын түлөө тулалдаһан сэрэгшэдые толгойлолсоо.

Л. И. Брежнев дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр Запорожско, удаа тээнь Днепропетровско областной партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэ байхадаа, Запорожиин ба Днепропетровщиныи городууд, тосхонууд болон заводуудые. үльгэр домогто Днепрогэсые һэргээн бодхоохо хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулһан юм. Л. И. Брежнев Молдавиин, удаа тээнь—Казахстанай Коммунис партинуудые толгойлжо байхадаа, эдэ республиканууудай промышленность, хүдөө ажахы ба соёл гэгээрэл хүгжөөхэ ехэ хүдэлмэри амжалтатайгаар ударидаа.

Л. И. Брежнев олон жэлэй туршада КПСС-эй, Совет гүрэнэй хүтэлбэрилхы тушаалнуудые даажа байна 1957 онһоо—КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн. 1960 онһоо 1964 он хүрэтэр—СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ байһан.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев партиин Центральна Комитедые толгойлжо байхадаа, КПСС-эй ЦК-гай эрхилдэг уласхоорондын ажал ябуулгын, Советскэ Союзай гадаадын политикын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулна. Энэ талаар тэрэнэй эрхилдэг олон янзын, онсо үрэтэй хамаг хүдэлмэриинь социалис гадаадын политика тухай ленинскэ гол ёһонуудһаа, арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани барисаанай, ниитын ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор харилсан оршолгын, арадуудай сүлөөтэ эрхэдэ халдадаг хорото аашануудта. эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэлэй гол ёһонуудһаа эшэ үндэһэтэй. Л. И. Брежневэй ажал ябуулга—интернационализмын, ангиин талаар һаналаа нэгэдэлгын һайн һайхан зорилгонуудта үнэн байлгын, ажалша олониитын. бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй аша туһын түлөө сэхэ шууд тэмсэлэй жэшээ болоно.

Амгалан байдалай программа гэжэ дэлхэйн олониитын тон зүб нэрлэһэн, гадаадын политикын үүсхэл түгэс, үрэ ехэтэй программа Л. И. Брежневэй нэрэтэйнь нягта холбоотой.

КПСС-эй ЦК-гай һаяхан дүүрэһэн Пленум бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал, коммунизм байгуулжа байгаа совет арадай аюулгүй байдал найдамтайгаар хангаха хэрэгтэ Л. И. Брежневэй оруулһан ехэ хубитые тэмдэглээ. «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан Л. И. Брежневтэ олгоһон ушар энэ шангай арюун һайхан зорилготой байһанай эли тодо гэршэ болоо.

Латиин Америкэдэхи хэрэгүүд мүнөө түрүү олониитын анхарал ехээр татана. Эндэхи арадууд империалис дарлалта мүлжэлгые, национальна бэеэ даанги, сүлөөтэ байдалыень дарадаг ябадалые саашадаа тэсэхэеэ болёнхой, демократиин ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө улам эдэбхитэйгээр тэмсэн бодожо байна.

Эб найрамдалай түлөө. энэ түбиин арадуудай бэеэ даанхай байха эрхые хамгаалхын. хуби заяагаа өөһэдөө шиидхэжэ байха эрхын түлөө хүдэлөөнэй түб газар Чилиин Республика болонхой. Энэ орондо 1970 ондо бодото демократическа правительство засагаа гартаа абаһан байна. Тэрэ правительствын хүтэлбэрилэгшые «нүхэр президент» гэжэ арад хүндэмүүшээр нэрлэдэг юм. Чилиин Республикын президент, политическэ, гүрэнэй гайхамшагта ажал ябуулагша **Сальвадор Альенде Госсенс** үндэр шагналда — Эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө Уласхоорондын Ленинскэ шанда хүртэһыень тэрэнэй нютагта, мүн бүхы дэлхэй дээрэ хүнүүд ехэ һайшаан угтаха байһандань һэжэг байхагүй.

С. Альенде гэгшын бүхы ажабайдал — арадтаа алба хэлгын, Эхэ оронойнгоо бэеэ даанхай байхын түлөө, һалбаран хүгжэхын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлэй гайхамшагта үльгэр жэшээ болодог.

Сальвадор Альенде 1908 ондо Вальпараисо гэжэ портово городто түрэһэн юм. Чилиин университедэй медицинскэ факультет 1932 ондо дүүргээ һэн. Үшөө һуража байхадаа, тэрэ сагта диктатор байһан генерал Ибаньеса гэгшын засагта эсэргүү студентнүүдэй хүдэлөөндэ тэрэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна. Тэрэнэйнгээ түлөө хэдэн дахин түрмэдэ һууһан. Университет дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр С. Альенде политическэ ажал ябуулгада бэеэ зорюулаа. Чилиин социалис партиие байгуулагшадай нэгэн байһан. Республикын президентын тушаалда тэрэнэй кандидатура олон дахин дэбжүүлэгдэһэн юм. 1970 оной сентябрьда зүүнэй хүсэнүүдэй үргэн нэгэдэлэй илалта туйлахада амжалта ерээ һэн.

С. Альендиин толгойлдог арадай правительство хоёр жэлэй туршада хэдэ хэдэн гүнзэгы социально-экономическа хубилалтануудые бэелүүлээ. Тэдэ хубилалтанууд хариин капиталай, мүн нютагай баяшуулай зонхилон эзэрхэлгые усадхалгада, ажалша арадай аша туһые хамгаалгада, Чилиин бэеэ даанхай байдал бэхижүүлгэдэ зорюулагдана. Альендиин правительствын дэбжэлтын хараа шугамда нютагай харгис хүсэнүүд, США-гай монополинууд шанга эсэргүүсэлтэ хэнэ. Зүгөөр харгис хүсэнүүдэй һүйдхэлтэ ябуулганууд дабагдана.

Сальвадор Альенде эб найрамдалай хэрэгтэ, арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай уг зорилгодо бэеэ үгэнги юм. Тэрэ эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн мүн. 1972 оной октябрьда Чилиин түб хотодо эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй сессиин болоходо президент хабаадаа һэн. Эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө С. Альенде Жолио-Кюриин нэрэмжэтэ Эб найрамдалай алтан медаляар шагнагдаа.

Ниитын элитэ ажал ябуулагша, Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин Түрүүлэгшэ **Энрике Пасторино** гэгшые «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат гэһэн үндэр нэрэ зэргэтэйнь дашарамдуулан, түрүү үзэл бодолтой олониитэ амаршална. Пасторино гэгшын бүхы ажабайдал хүдэлмэришэн ангиин, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэрэнэй тэмсэлэй аша туһада зорюулагданхай.

Э. Пасторино 1918 ондо Монтевидео хотодо түрэһэн юм. 13-тайдаа мяханай комбинадай хүдэлмэришэн болоо һэн. Капиталис дэлхэйн хүдэлмэришэнэй шэрүүн шанга доромжолгодо байдаг ушар шалтагааниие ойлгохо гэжэ тэрэ тиихэдэ оролдоно. Тэрэнһээ гадна. энэ боолгоол доромжолгодо эсэргүүсэхэ гэжэ эрмэлзэдэг бэлэй. 1937 ондо Энрике Пасторино забастовко эмхидхэһэнэйнгээ түлөө ажалһаа гаргуулаа. Юһэн жэлэй туршада—1937 онһоо 1946 он болотор гутал оёдог предприятинуудта хүдэлөө.

УХАР-ШЭБЭРЭЙ аймагай «Ленинэй зам» газетын түрүүшын номерой гарahаар жэл болобо. Энэ хадаа публикын аймагуудай нэ түрүүшын газетэнүүдэй гэн юм. Аймагай ажалшае коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй эдэбхи үүсэлые арадай ажахын ба соёл культурын хүгжэлтэдэ орюулха талаар энэ үе соо манай газетэ нилээд юумэ хээ, саашадаашье хэхэ байна.

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИН ТУҺАЛАГША

тухай газетын уншагшадта хөөрөө hэн.

Журналистнууд болон элдэб янзын мэргэжэлтэдэй уулзалгануудые редакцида үнгэргэдэг болообди. Аймагай ажахынуудай түрүү хонишод — зуутантай, партийна организацинуудай секретарьнартай тиимэ уулзалганууд нёдондо болоно. Тэдэнэр ажалайнгаа дүй дүршэл тухай hонирхолтойгоор хөөрэлдөө. Иимэ уулзалга журналистнуудташье, ажалшадташье ехэ туhатай гэжэ мэдэрээд, тэрэниие саашадаа заншалта болгохо гэжэ шиидээбди.

Ажалшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөө hайнаар хүтэлбэрилдэг болохо асуудалда партиин ЦК, Совет правительство ехэ анхарал хандуулдаг болоо. Энэ асуудалаар хэдэн тогтоол абтаhан байна. Тиимэhээ энэ шухала хэрэгые газетэдэ hайнаар харуулха хэрэгтэй болоно. Редакциин журналистнуудай үүсхэлээр «Авангард» совхозой нүхэд Бухальцев, Хандажапов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг отарануудай хонишодой хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдэбэ. Тэрэнэй ябаса, дүнгүүдыень согсололго үдэр бүриин хиналтада абтанхай.

Ажалай түрүүшүүлые, тэдэнэй үдэр бүриин хэрэг харуулхынтаа хажуугаар эндэ тэндэ дайралдадаг дутагдалнуудтай эбсэжэ болохогүй бшуу. Тиимэhээ тэдэниие элирүүлэн газетэдэ бэшэжэ, түргэн усадхаха талаар хүтэлбэрилхы нүхэдтэ туhалха хэрэгтэй болоно. Энэ жэлэй түрүүшын хоёр hара соо «Искра» колхозой hаалишад hү hаалияа нёдондонойхиhоо нилээд доошолуулhан байгаа. Бодото байдалыень хаража үзэhэнэй hүүлээр «Гээгдэнги hалбари» гэhэн статья газетэдэ гараа hэн. Энэ статья колхозой парткомой заседани дээрэ зүбшэгдэжэ, зохихо хэмжээн абтаа.

Газетын редакци хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдтэй холбоо барисаагаа улам бэхижүүлхын түлөө, уншагшадаа олошоруулхын түлөө саг үргэлжэ оролдожо байдаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай редакци хамтадаа 600 гаран бэшэг абаа, Энэмнай урзандаhайхиhаа дүшөөд бэшэгээр олон болоно. Хамта дээрээ 513 бэшэг газетэдэ толилогдожо, үлдөөшэнь хэмжээ абахын тула зохихо эмхи зургаануудта эльгээгдээ hэн.

Коллективэйнгээ, сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө ажал хэрэг тухай, нютаг нугынгаа элдэб янзын hониниие хүдөө бэшэгшэд, уншагшад редакцида дуулгажа байдаг юм. Энээнииень ехэтэ hайшаамаар. Имагтал уншагшадай бэшэгүүдhээ эхи абажа, «Түрүүшүүлэй үгэ» гэhэн гаршаг газетэдэ бии болоо hэн.

Аймагай газетэ ажахынуудай парторганизацинуудай секретарьнарай үдэр бүриин туhалагша болоо гэжэ хэлэмээр. Тэдэнэр ажалайнгаа үдэрые эхилхэдээ, аймагай газетэ уншажа захалдаг заншалтай. Тэдэ нүхэд газетэдэ саг үргэлжэ бэшэжэ байдаг болонхой. Колхоз, совхозуудай парторганизациин секретарьнар нүхэд Доржиев, Колобков, Иванов, «Забайкалец» совхозой главна агроном И. И. Шаманов, Хонхолын сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. С. Митрофанов, Мухар-Шэбэрэй дунда hургуулиин багша Е. Т. Веретельников, «Родина» колхозой гэшүүн К. И. Юсунов болон бусад олон нүхэд газетын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Аймагай бүхы хүн зоной дүрбэнэй нэгэ хубинь шахуу hургуулиин шабинар болоно. Һургуулинуудта хэдэн зуугаад багша хүдэлнэ. Ушар иимэhээ штатна бэшэ таhаг эмхидхэгдэжэ, «hургуулиин хуудаhан» hарадаа нэгэ дахин заатагүй гаргагдана. Энэ таhагые ВЛКСМ-эй райкомой секретарь В. Алексеева олон жэл соо hайнаар хүтэлбэрилнэ. Оля Бадмажапова Суулгын дунда hургуулида hуража байхадаа, газетэдэ эдэбхитэйгээр бэшэдэг hэн. Тиигэжэ редакцитай hайн холбоо барисаатай болоhон, журналистын мэргэжэлдэ дуратай болоо. Һургуулияа дүүргээд, редакциин зууршалтаар Эрхүүгэй университедэй журналистикын факультедтэ орожо, мүнөө тэндээ hайнаар hуралсана.

Редакциин дэргэдэ нёдондо жэл штатна бэшэ совет таhаг эмхидхэгдээ hэн. Тэрэниие аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Г. М. Клочихин хүтэлбэрилдэг юм. Таhагай гэшүүд сомоной, сельскэ Соведүүдэй ажалай дүй дүршэл согсолон, тусхай хуудаhануудые гаргадаг байна.

Хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдтэй холбоо барисаа бэхижүүлхэ хэрэгые ехэ удха шанартайда тоолонобди. Энээниие бэелүүлхын тула, нэгэдэхеэр, хүдөө бэшэгшэдтээ хирэ-хирэ болоод, бэшэгүүдые бэшэдэг болообди. Тиихэдээ ямар асуудалаар бэшэхыень сэхэ дурадхахада hайн байдаг. Хоёрдохёор, рейдовэ шалгалта хэхэдээ, бригадануудай бүридэлдэ хүдөө бэшэгшэдые заатагүй оруулдаг заншалтайбди. Гурбадахяар, газетынгээ хуудаhануудта хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдэй, ханын газетэнүүдэй редакторнуудай заочно семинар эмхидхэжэ, тэдэндэ туhатай зүбшөөл заабаринуудые толилдог болообди. Тиихэдэ зарим ажахынуудта хүдөө бэшэгшэдэй постнууд эмхидхэгдээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ аймаг дотор газетэ, журналнууд бүри олоор тарадаг болоо. Жэшээнь, 1964 ондо аймагай ажалшад 14.972 хэhэг газетэ, журнал захижа абадаг байгаа hаа, энэ жэлдэ 31.622 хэhэг абана. Байгша ондо аймаг дотор ажаhуудаг 1.000 хүн бүридэ 1.133 хэhэг газетэ, журнал абтана гээшэ. Хэрбээ 1965 ондо аймагай «Ленинэй зам» газетэ 1.710 хэhэгээр гарадаг байбал, мүнөө 4.000 гаран хэhэг хэблэгдэнэ. Газетэ, журналнуудые олоор тарааха хэрэгтэ аймагай «Союзпечать» агентствын, хэлхеэ холбооной отделениинуудэй хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

Юhэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорhоонь уридд дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадай хүсэ шадалые, эрмэлзэл оролдолгые элсүүлхэ, ажалшадые коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ талаар хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө редакциин журналистнууд, олон тоото эдэбхитэд үдэр бүри оролдон ажаллажа байна.

В. ДАВЫДОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Ленинэй зам» газетын редактор.

Ажалшадые коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ, арадай ажахы болон соёл культурые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ совет хэблэлэй үүргэ улам дээшэлжэ байна. Республикын ба аймагай газетэнүүд энэ асуудалаар горитойхон ажал ябуулжа байдаг гээшэ. Тэдэнэр багша Ленинэй хэлэhээр хамтын пропагандист, агитатор болон хамтын эмхидхэгшэ байhан үүргэеэ муу бэшээр дүүргэнэ гэжэ тэмдэглэмээр.

ҮҮРГЭНЬ УЛАМ ДЭЭШЭЛНЭ

«Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй хуудаhануудые ирахада, буряад арадай үнгэрhэн 50 жэл соо гаталан гараhан зам эли тодоор харагдана. Тэдэнэй хуудаhануудта хүдэлмэришэн ангиин, хүдөөгэй таряашад болон малшадай эршэтэ ажал хэрэг, hуудал байдал, соёл гэгээрэлэй хүгжэлтэ тухай үдэр бүри ойлгосотой hайнаар бэшэгдэнэ. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл тушаа үргэнөөр, олондо ойлгосотойгоор газетэ дээрэ хөөрэгдэнэ.

Эндэ нэгэ hонирхолтой жэшээ дурдамаар гэжэ hанагдана. 1946 ондо «Буряад үнэнэй» хуудаhануудта Түнхэнэй аймагай морин косилкын машинист И. С. Дальбиновай нэрэмэл бэшэг толилогдоо hэн. Оройдоол 16 наhатай тэрэ хүбүүн эндэхи Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг байгаа. Үдэртөө 4 га сабшаха түсэбтэй байгаад, 7—8 гектарай ногоо унагааха гэhэн үүсхэлтэйгээр республикын морин косилкануудай машинистнуудта тэрэ хандаhан байгаа. Тэрэнэй үүсхэл хаа хаанагүй дэмжэгдэжэ, республика дотор косилкашадай мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ бэлэй. Нүхэр Дальбинов үдэр бүри 8—10 гектарай ногоо сабшажа, абаhан уялгаяа амжалтатай дүүргэдэг hэн.

Түнхэнэй аймагай «Саян» газетын түрүүшын номерой гараhаар дүшэ гаран жэл болобо. Хүдэлмэришэд болон колхознигуудай эдэбхи үүсхэлые арадай ажахын хүгжэлтэдэ зорюулха, тэдэниие коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ талаар аймагай газетэ ехэ юумэ хээ гэжэ тэмдэглэмээр. Һүүлэй жэлнүүдтэ «Саян» газетын уншагшад улам олошорно, тэрэ бүри олон хэhэгээр хэблэгдэн гарадаг болоо. Редакциин хүдэлмэрилэгшэд газетынгээ материалнуудай удха түгэлдэр, олондо ойлгосотой байхын тула ехэ оролдолго гаргана. Хирэ-хирэ болоод «Саянай самаряан» гэhэн уран зохёолой хуудаhан гарадаг болоо.

Редакциин штатна бэшэ корреспондентнүүдэй тоо жэлhээ жэлдэ олошорно. Мүнөө дээрээ 90 гаран хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэ аймагай газетэдэ саг үргэлжэ бэшэжэ байдаг болонхой. Тэдэнэй дунда партийна, Совет органуудай хүдэлмэрилэгшэд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар болон юрын колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд олон. Агроном С. Сотников, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэ Д. Истаев, багша Д. Шенхоров, совхозой экономист В. Сыренов болон бусад газетэдэ ходо бэшэжэ байдаг юм. Пенсионернүүд Д. Зандеев, С. Тапхаев, Л. Цай гэгшэд үни удаан саг соо газетын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Республикын, мүн аймагай «Саян» газетэдэ бэшэжэ эхилhээр хорин жэл болобоб. Бага зэргэ дүршэлтэйшье бологдоо. Газетэдэ бэшэхэ гээшэ тон харюусалгатай хэрэг гэжэ hайса ойлгоhон байнаб. Тиимэhээ бэшэhэн тобшо мэдээсэл гү, али статьягай тоо баримтануудай, хүнэй нэрэ, обогой зүб байхын түлөө ехэ анхарагдана. Энэ тэрэ юумэ бэшэхынгээ урда тээ ажахын гү, али парторганизациин хүтэлбэрилэгшэдтэй заатагүй хөөрэлдэдэг, зүбшөөл абадаг заншалтай болонхойб.

Жэлэй ямаршье сагта эршэтэ ажалай охин эндэшье, тэндэшье бурьялжа байдаг. Ажалшан арадай баатарлиг ажалые, эрмэлзэл оролдолгые уран hайханаар зураглан бэшэжэ байхаhаа hайн hайхан юун байха гээшэб! Совет хэблэлэй hайндэртэй дашарамдуулан республикын журналистнуудые хани халуунаар амаршалаад, саашадаа булад гуурhанайнь бүри хатуужажа байхые хүсэхэ дуран хүрэгдэнэ.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ГАЗЕТЭ ХЭБЛЭДЭГ ГАЗАРТА

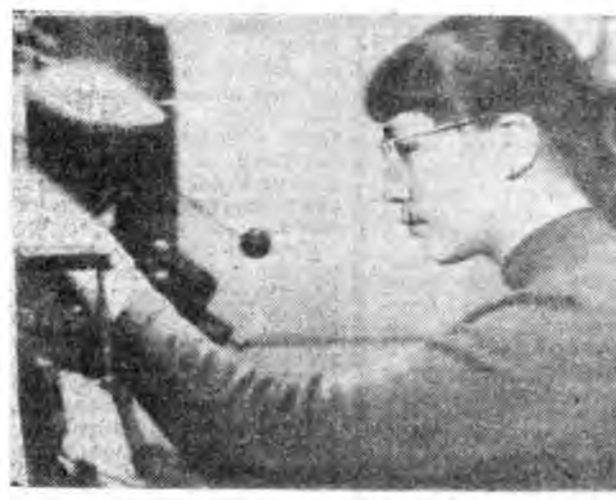

ФОТОРЕПОРТАЖ

Улаан-Үдын Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсын 35-дахи номерой гэр... Энэ гэрэй нэгэ хахад соонь республиканска типографиин филиал байрладаг юм. Эндэ «Буряад үнэн», «Правда Бурятии», «Буряадай залуушуул» газетэнүүдтэ толилогдодог бүхы материалнуудай үзэгүүд линотип гэжэ машина дээрэ холбогдодог, газетэнүүдэй хуудаhанууд дээрэ тааруулан табигдадаг, энэ тэрэ алдуунуудынь заhагдадаг, зарим газетэнь хэблэгдэдэг байха юм. Типографиин филиалда үни удаанай хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян болоhон хүдэлмэришэд олон.

Линотипистка Вера Синюшкина эндэхи эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн болоно **(нэгэдэхи зураг)**. Тэрэ эндэ хүдэлжэ эхилhээр долоон жэл болобо. «Буряадай залуушуул» газетын редакцида бэшэгдэhэн материалнуудые линотип дээрэ үгэ болгон холбодог ажалтай. Хүдэлмэринь хододоо урагшатай hайн ябана. Алдуунууд үсөөн байдаг. Үдэр бүриин үйлэдбэриин түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, типографиин захиргаанай, мүн редакциин зүгhөө магтаал hайшаалда хүртэдэг байна.

Вера Синюшкинагай холбоhон материалнууд нүгөөдэ столдо асарагдажа, газетын хуудаhануудта тааруулан табигдана. Энэ хүдэлмэри дүршэлтэй хүдэлмэришэн Мария Леонидовна Соседенко **(хоёрдохи зураг)** шадамар бэрхээр бүтээдэг юм. М. Л. Соседенко типографида хүдэлжэ эхилhээр 20 жэл болобо. Тиигэжэ мэргэжэлээ hайнаар шудалhан, ажалаа эрхимээр хэдэг байна. Мария Соседенко республиканска типографиин эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн юм.

Газетын хуудаhануудта тааруулан табигдаhан материалнуудай алдуунууд заhагдаад, удаань хэблэгдэжэ эхилнэ. Буряад хэлэн дээрэ гарадаг «Буряадай залуушуул» газетые Лидия Ивановна Куренкова **(зүүн гарта)** Ульяна Сафроновна Кабунова хоёр хэблэдэг юм. Тэдэ хоёрой газетын нэгэ номерой түрүүшын хуудаhа хэблээд, шанарыень шалгажа байhан үе **гурбадахи зураг** дээрэ харанат. Ниигээд лэ газетын ээлжээтэ номер бэлэн болгогдожо, олон мянган уншагшадта эльгээгдэхэнь гээшэ.

Газетэ хэдэг типографиин хүдэлмэришэд булатадаа шахуу үндэр бүтээсэ туйлана. Тэдэнэр халаан бүриингөө түсэбые hайн шанартайгаар дүүргэдэг байна, — гээд типографиин филиалай мастер Н. Шульга хөөрэнэ.

А. МАНТАЕВАЙ
фототекст.

— «Буряадай залуушуул»

ЯАХАДАА МАРТАГДАНАБ?

Буряад арад эртэ урдын сагhаа адуу үсхэдэг, мори унадаг байhан. Морин хадаа буряад хүнэй унаа байхаhаа гадна, арад зоной амтархан эдидэг арьбанта мяха үгэнэ ха юм. Илангаяа хада уулануудаар хүреэлэгдэhэн Захааминай нютагта морин юунhээшье үнэтэй байдаг. Моригүй hаа, адууhа мал харууhалха, үбhэ тэжээл бэлэдхэхэнь эндэ тон хүндэ.

Манай совхоз хоёр hүрэг адуутай юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ адуунай тоо нилээд олошороо. hайн үүлтэрэй азарганууд асарагдана. Энэ жэлдэ гурбан азарга худалдажа абаад, hаяар адуундаа табихамнай. Жэл бүри 100-гаад толгой гүрэндэ тушаагдажа, мяханай түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ нилээд нэмэри болоно.

Адуушан болоhоор 4 жэл болооб. Дүй дүршэл үшөөл бага. Олон жэл соо адуушан ябаhан Лубсан Шагдуров энэ тэрэ юумэ заажа, хэлэжэ үгөө. Ямар онол арга хэрэглэжэ хүдэлхэдөө олон унага абахаб, тэдэниие хайшан гэбэл hайнаар түлжүүлхэб гэхэ мэтэ асуудалаар hонирходогбди. Тиихэдэ адуушадай ажалай түлөөhэн гүйсэд гуримшуулагдаагүй гэжэ hанагдана.

Зэдын аймагта үүлтэртэ адуу үсхэбэрилхэ тусхай шэглэлтэй ажахы эмхидхэгдээ гэжэ «Буряад үнэндэ» уншаа hэм. Яруунын аймагта гол түлэб адуу үсхэбэрилдэг Витимэй совхоз эмхидхэгдээ бэлэй. Бусад аймагуудай колхоз болон совхозуудта ажалша бэрхэ, дүй дүршэлөөр баян адуушад олон ха'юм.

Дээрэ дурсагдаhан ажахынуудай, мүн шударгы ажалаараа суурхаhан адуушадай үдэр бүриин хүдэлмэри тухай газетэдэ тон багаар бэшэгдэнэ. Ямар нэгэн колхозой гү, али совхозой бэрхэ адуушан зуун гүүн бүриhөө тэды унага абаа, тиимэ колхоз олон адуу гүрэндэ худалдаа гэхэ мэтын заахан мэдээсэлнүүд газетэдэ хаа-яа гарадаг гээшэ. Энэмнай тон бага гэжэ hанагдана. Түрүүшүүлэй, илангаяа тусхай шэглэлтэй ажахынуудай адуушадай дүй дүршэл тухай тодорхойгоор газетэдэ бэшэжэ байдаг hаа, бусад адуушадай хүдэлмэридэ ехэ туhатай байха hэн гэжэ hанагдана.

Юрэдөө адуушадай ажал хүдэлмэри тухай мартажа болохогүйл даа.

Л. БУДАЕВ,
Захааминай аймагай Далахайн совхозой адуушан.

ДЭЛХЭЙН АРАД МАЙН НЭГЭНИИЕ ҺАЙНДЭРЛЭБЭ

Бүхы оронуудай ажалшадай hанал нэгэтэй, аха дүүгэй харилсаа холбоотой байhые Майн нэгэн элирхэйлэн гэршэлбэ. «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэhэн дайшалхы уряа дотор хэлэгдэhэн агууехэ суртал бодолой бэелжэ байhые тэрэ харуулаа. Энэ жэлэй Майн нэгэн манай түби дэлхэйн ажалшадта онсо удхатай юм. Уласхоорондын харилсаанай hайжаржа, эб найрамдалай бэхижэжэ байhан оршон байдалда тэрэ тэмдэглэгдээ.

СОФИ. Социалис Болгариин ниислэл хото hайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэжэ, энэ үдэрые угтаhан байна.

«Социалис бусад оронуудтай аха дүүгэй харилсаа холбоотой, Советскэ Союзтай эбдэршэгүй хани барисаатай байhандаа социалис Болгари хүсэн түгэлдэр» гэhэн лозунгнуудые Софиин олонхи байшангуудай нюур талада хаража болоно.

ВАРШАВА. Польшын Арадай Республика Майн нэгэниие баяр жэбхэлантайгаар тэмдэглэбэ.

«Манай хүсэл бодол, манай ажал хэрэгүүд — Арадай Польшодо» гэhэн лозунг орон дотор үргэн ниитэ улад зоной политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтэтэй байhые гэршэлнэ.

БУХАРЕСТ. Баярай суглаанууд социалис Румыниин предприятинуудта, эмхи зургаануудта, соёлой байшангуудта, клубуудта боложо, Майн нэгэнэй hайндэрэй урда тээ орон дотор дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдоhон байна.

Һайндэрэй хүндэлэлдэ бүхы орон дотор концертнууд, залуушуулай карнавалнууд, амаралтын үдэшэ, спортын наадан үнгэргэгдөө.

ХАНОЙ. Нэгэдэлээ бэхижүүлжэ, hэримжээ дээшэлүүлэн, туйлаhан илалтануудаа бэхижүүлхын, бата бэхи эб найрамдал хантахын, Урда Вьетнамда сүлөөтэ байдал, демократи олгохын, эбэй ёhoop ороноо нэгэдүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхыень Вьетнамай профсоюзуудай федераци Майн нэгэнэй хандалга соогоо ороной хүдэлмэришэн ангиие, бүхы арадые уряалаа.

Дайнай хойшолонгуудые дары түргөөр усадхан зайсуулхыень, 1973 оной гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын тула үйлэдбэреэ дээшэлүүлхыень Вьетнамай профсоюзуудай федераци ДРВ-гэй ажалшадые уряалба.

НЬЮ-ЙОРК. Америкын олон мянгаад хүн буhалгаанда хабаадажа, Ажалшадай hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр — Майн нэгэниие угтаа. Ажаллаха арга боломжыень hайжаруулхын, салин хүлhыень дээшэлүүлхын, профсоюзай эрхэ хангахын түлөө США-гай ажалшад шанга тэмсэл хэнэ.

АЛЖИР. Ажалшадай hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр — Майн нэгэндэ зорюулагдаhан совет-алжир хани барисаанай үдэшэ эндэ болобо. Национальна сүлөөрэлгын фронт гэдэг партиин, Алжирай ажалшадай бүгэдэ ниитын холбооной ба АНДР-эй олониитын бусад эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд энэ үдэшэдэ хабаадаhан байна. Алжирай ажалшадай бүгэдэ ниитын холбооной генеральна секретариин орлогшо Абдель Маджид Аззи суглаагшадай үмэнэ хани нүхэсэлэй үгэ хэлээ.

Джут үйлэдбэрилгээр Бангладеш дэлхэйдэ түрүү hуури эзэлдэг. Ороной бүхы 76 фабрика 50 мянган тонно продукци үйлэдбэрилжэ, тэрэнэйнгээ 40 — 42 мянган тонниень харин оронуудта эльгээдэг. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бороо ехээр ородог үеын дүүрэмсээр, тарялшад Дакка дүтэ шадар байдаг Демра районой джут хуряажа эхилбэ.

КЕЙСТОН — ТАСС-ай фото.

ХИЛЫН ГААНАҺАА — ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

ВАРШАВА

ПОРП-ын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаба

ТАСС

Ажалшадай hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын hайндэрэй урда тээхэнэ ПОРП-ын ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. Герек, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Польшын хүдэлмэрилэгшэдэй хүдэлөөнэй габьяата ажал ябуулагшадтай, ажалай түрүүшүүлтэй уулзаhан байна.

Польшын Арадай Республикада социально-экономическа хүгжэлтын программа бэелүүлхэдээ, республикын ажалшадай туйлаhан амжалтануud тухай уулзалгын үедэ хөөрэлдэбэ.

САНТЬЯГО

КПЧ-гэй съезд угтуулан

ТАСС

Чилиин Коммунис партиин Центральна Комитет партиин XV съездын зүблэхэ зүйлые заседани дээрээ хаража үзөөд, hайшааба. «Сигло» газетын мэдээсэhэнэй ёhoop, Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл, партиин Уставта хэгдэхэ хубилалтанууд, хүтэлбэрилхы зургаануудые hунгалга болохо.

САНТЬЯГО

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэ

ТАСС

Чилиин Республикын президент Сальвадор Альенде Госсенсдо «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан олгоhон тухай мэдээсэлые Москваhаа дуулахадаа, Чилиин олониитэ ехээр hонирхон угтаhан байна. Иимэ мэдээсэл абамсаараа Чилиин олон радиостанцинууд дамжуулгаяа болюулжа, энээн тухайда мэдээсэбэ. Эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ Чилиин гүрэнэй толгойлогшо ехэ туhа нэмэри хээ гэжэ «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан олгохо комитедэй түрүүлэгшэ академик Д. В. Скобельцын хэлээ.

БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

Буряадай Автономито ...эт Социалис Республикын байгуулагдаhаар ...жэлэй ойн хүндэлэлэй ...циалис мүрысөөн үдэр ...үдэртэ улам эршэ...гээр дэлгэржэ байна. ... мүрысөөндэ эдэбхи ...хэлтэйгээр оролсоhон ...ан-Үдын аймагай ...хоз болон совхозуу...й ажалшад ажалай ехэ ...алта туйлаба. Тэдэ... байгша оной түрүү...н хоёр квартал соо ...ндэ мяха худалдахи ...бөө болзорhоонь хо...hара 10 хоног урид ...үргэбэ. Аймагай кол... совхозуудай малшад ...ан-Үдын Ленинэй ...кто мяха-консервын ...бинадта 13105 цент... мяха тушаагаа. ...ь хахад жэлэй түсэ...р хараалагдаhанhаа ... мянгаад центнерээр ... болоно. Тиигэжэ нё...оной энэ үеынхиhөө ... центнер үлүү ехэ мя... гүрэндэ тушааба гээ...

...Ленинэй нэрэмжэтэ, ...ык», «Советская Рос...», «Коммунизм», «Искра» колхозуудай, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын малшад гүрэндэ мяха тушааха түсэбэй болзорhоо урид дүүргэлгэдэ горитойхон хубитаяа оруулhан байна. Жэшээлэн хэлэбэл, «Искра» колхозой малшад энэ жэлэй эхинhээ 1429 центнер мяха худалдажа, хахад жэлэй түсэбые 234 процент дүүргээ. Энэ ажахын гүрэндэ тушааhан 300 толгой эбэртэ бодо малай 283-ниинь тарган сэгнэлтэтэйгээр тушаагдажа, толгой бүринь дунда зэргээр 320 килограмм болоhон байна.

«Искра» колхоз болон бусад ажахынуудта энэ үбэлжэлгын үедэ үхэрнүүдые шахан таргалуулха хүдэлмэри урдынхиhаа hайнаар эмхидхэгдэhэн байгаа гэжэ тэмдэглэмээр. Имагтал тэрэнэй ашаар ажалай иимэ hайн үрэ дүнгүүд туйлагдаба гээшэ.

А. НАГАСЛАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

Франциин канат дамжагша Анри Рошатэн түрэл хото Сент-Этьенн дээгүүр 25 метр үндэртэ татагдаhан шабын түмэр дээрэ 6 hарын турша соо (байгша оной мартын 28-hаа сентябриин 29 болотор) байхые шиидээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Анри канат дамжан ябана.

АФП—ТАСС-ай фото.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГШЫ:

ЖУРНАЛАЙ ШЭНЭ НОМЕР ТУХАЙ.

УРАН ШҮЛЭГ

Шог ёгто долгин.

Буряадай АССР-эй уран зохёолшодой холбооной үмэнэhөө хоёр hарадаа нэгэ дахин гарадаг «Байгал» журналай номер бүхэниие манай уншагшад хүлеэн абадаг гээшэ. Юуб гэхэдэ, энэ журналда республикымнай болон ондоошье уран зохёолшодой шэнэ шэнэ бүтээлнүүд, роман, тууха, поэмэ, рассказууд толилогдоно ха юм.

«БАЙГАЛ» ЖУРНАЛАЙ ХУУДАҺА ИРАХАДА...

1973 он хадаа бидэндэ ехэ удха шанартай, үнинэй хүлеэгдэhэн жэл болоно. Мүнөө зун Буряадайнгаа АССР-эй 50 жэлэй ойн баярые тэмдэглэхэмнай. Байгша оной энэ hара соо Буряадай литература, искусствын үдэрнүүд Москва, Свердловск хотонуудта үнгэргэгдэхэнь. Тиимэhээ «Байгал» журналай редакцийн хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ сүлөөгүй хүдэлжэ, шэнэ зохёолнуудые журналайнгаа хуудаhануудта толилхо гэжэ оролдожо байна бшуу.

«Байгал» журналай 1973 оной хоёрдохи номер урдамнай хэбтэнэ. Энэ номер алишье талаараа—уран hайханайнгаа, удха найруулгынгаа, зохёолнуудайнгаа багтасын талаар, шэмэглэлэй талаар ямар болоо гээшэб гэжэ тобшохоноор хаража үзэмөөр гэжэ hанагдана.

«Байгал» журналай 1973 оной хоёрдохи номерой түрүүшын хуудаhанууд. Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо» гэhэн гаршаг доро профсоюзуудай областной Соведэй түрүүлэгшэ Л. С. Асеевэй «Буряадай хүдэлмэришэн анги» гэжэ томохон статья эндэ үгтэнхэй.

Агуу Октябриин хубисхалай урда тээ Буряад орондо промышленна предприяти гэжэ үгы шахуу байhан. 1932 оной байдал тухай статья соо уншанабди. «Республикын тогтоhоор юhэн жэл болоод байхада, арадай ажахыда промышленностиин оруулдаг хубита гурба хахад дахин ургаhан болоно. Энээнтэй хамта хүдэлмэришэдэй тоо нилээдгүй олошороо. Мүнөөдэрэйнгөө байдалтай эдэ тоо, баримтануудые зэргэсүүлэн харахада, тиимэ гэшэгүй багахан ааб даа. Зүгөөр тэрэ үедэ нүүдэл мал ажалhаа, ахир тулюур тариан ажалhаа hалаад, шэнэ юумэ байгуулжа эхилhэн республикада энэ ушар айхабтар ехэ хүгжэлтын эшэ үндэhэн болоhон байгаа. Тиихэлээрээ түрүүшын табан жэлэй үедэ социалис индустриализациин зам харгыгаар урагшатай дабшаhан Буряад орондо өөрын промышленность бии болоод байhан түүхэтэй».

Зүб даа. Табан жэлэй туршада айхабтар ехэ хубилалтанууд Буряад орондомнай болоо бшуу. Буряад ороной хүдэлмэришэн анги түрүүшын заводой һуури табижа эхилhээр мүнөөдэрэй индустриальна хүгжэлтэтэй республика асари хүсэтэ түрүү зэргэ болотороо урган хүгжөө.

Залуу уран зохёолшо Г. Д. Дамбаевай «Гүнсэмаа» гэжэ тууха журналай энэ номерто толилогдобо. Г-Д. Дамбаевай зохёолнуудые уншагшад энэнэй урда тээ мэдэхэ ёhотой. Тэрэнэй бэшэhэн «Харгы дээрэ» гэжэ номые уншагшад яhала hайнаар угтаа hэн.

Мүнөө залуу уран зохёолшын шэнэ туужые уншанабди. Округой газетын корреспондент Тагар Будаевич гэгшэ түрүү хонишон Цыбаан Доржиев тухай очерк бэшэхээ тэрэнэй отарада ерэнэ. Ерэхэдэнь — ахалагша хонишон Цыбаан Доржиев гэртээ үгы, hамганиинь Гүнсэмаа Палановна Нимаева хониёо адуулхаяа гараhан, бишыхан басаганиинь гэртээ гансаараа байба. Шуурган эхилнэ. Корреспондент Тагар хонишон эхэнэртэ туhалалсахаяа ошоно. Хониндонь ороhон шононуудтай тэмсэhэн Гүнсэмаа hаял сүлөө оронхой байба. Шуурганшье намдажа, Тагар Гүнсэмаа хоёр отарадаа бусана. Тиихэдэ ахалагша хонишон Цыбан Доржиев архи хаарта хоёрые намнажа ябаhанаа hая бусанхай, шал hогтуу хэбтэбэ.

Корреспондент Тагар Будаевич гээшэмнай «хара сагаан хоёрые» хахална. Колхозой хүтэлбэрилэгшэдшье Цыбаан Доржиевай ямарые hайн мэдэжэ байгаад, тэрэниие магтана, бэрхэ хонишондо тоолоно. Гансал «хари хүн» — округой газетын корреспондент тэрэ «алдууе» оложо, Гүнсэмаа хонишоной үнэн нэрые нэрлүүлнэ. Нэгэ талаараа, зүб шэнги. Зүгөөр Цыбаан хонишоноор элдэб юумэ олуулдаг колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй иигэжэ hаймhаран, Гүнсэмаагай ехэ габьяае даража, нюужа байhаниинь гайхалтай. Бүхэли ажахы аад, «доогуур, нюусаар» юумэ олодог гансахан Цыбаанда юундэ найдаха болооб?

Тууха яhала гэмгүй, ульгам, хурдан хэлээр бэшээтэй. Зүгөөр зарим геройнуудай, илангаяа колхозой түрүүлэгшын образ бүдэхеэр харуулагданхай гэжэ hанагдана. Гүнсэмаа хонишоной шононуудтай тэмсэhэн эпизод дан хэтэрмэ гоёогдошоhон, этигэмээр бэшэл ха. Иигэжэ залуу уран зохёолшо үбгэндөө дарлуулшаhан, баhуулшаhан хонишон эхэнэрэй образые тууха соогоо харуулха гэжэ hэдээ. Гүнсэмаагай иимэ дорой, даруу ябаhанда гансашье Цыбаан Доржиев бэшэ, бүхы ажахын хүтэлбэрилэгшэд зэмэтэй болоhон шэнги.

Журналай хуудаhа саашань иранабди. Сагhаа урид наhа бараhан, бэлигтэй поэт Дондок Улзытуевай hүүлшын шүлэгүүд эндэ толилогдоо. «Шулууд» гэhэн гайхамшаг шүлэгhөөнь нэгэ хэhэг дурдая:

Шуhагүй хүйтэн
өөхэн шулууд
Шуналгүй зүрхэнэй
хооhон хэсэгүүд.
Агуу нюусаа дотороо
хуряанхай,
Шулууд хэбтэнэ,
уулын шулууд.
Түмэн үеын түүхэ хаанхай,
Түбиин эхинэй далда
бэшэгүүд.
Хэн мэдэхэб, хэтэ сагта
Хээрын сагаан үргэн
талада
Шуhаараа бэшэhэн минии
шүлэгүүд
Шулууд болошоод
хэбтэхэ юм гү?

Бэлигтэй поэт Дондок Улзытуевай шүлэг, поэмэнүүд Буряад уран зохёолой алтан жасада мүнхэрэн ороо. Энэ номерто тэрэнэй «Шулууд», «Найдалдаа». «Москва», «Ким Базарсадаевта», «Түнхэн», «Буряад хэлэн», «Түүхын эрдэмтэндэ» гэжэ шүлэгүүдынь толилогдобо.

«Байгал» журналай 1973 оной нэгэдэхи номерто уран зохёолшо Владимир Корнаковой «Зайгуул баабгай» гэжэ туужын эхин толилогдоо hэн. Мүнөө эндэ энэ туужын түгэсхэл үгтэбэ. Бүхы наhаараа ой тайгаар ябаhан, агнуури хэhэн хадань гү эвенк үбгэниие нютагай зон «Зайгуул баабгай» гэжэ нэрлээ. Үнэн дээрээ Савва Лукич Багулов гээшэмнай геологуудтай хамта хүбшэ тайга, хада уула махажа, үнэтэй металл — молибдениие ололсоhон байна бшуу.

Нүхэр Корнаков «Зайгуул баабгай» гэжэ тууха соогоо үбгэн ангуушан Багулов тэрэнэй аша хүбүүн Илья хоёрой хуби заяае уран гоёор, үнэншэмэ тодоор харуулжа шадаа гээд hанагдана. Оршуулгыень Владимир Намсараев hайнаар, ульгамаар хээ гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Буряадай наhажаал уран зохёолшодой нэгэн Ц. Дамдинжапов «Буряад хасагай хуби заяан» гэжэ рассказ энэ номерто толилуулба.

Хоёр дайнда хабаадалсаhан, буряад хасаг үбгэн Самбу Будаевич Очировай хуби заяан тухай уран зохёолшо яhала тодоор, уран гоёор бэшэбэ. Орёо хүшэр зам харгы дабажа гараhан, зориг ехэтэй Самбу Будаевич Очировта бидэ этигэнэбди.

Уран зохёолшо Африкан Бальбуров Австри ороноор 1972 оной намар ябажа ерэhэн юм. Баруун Европын тэрэ орон тухай замай тэмдэглэл уран зохёолшо бэшэхэдээ, ехэ hонин арга хэрэглэбэ. Энэнь юуб гэбэл, нүхэртөө бэшэhэн бэшэгүүд.

Нүхэртөө эльгээhэн арбан бэшэг соогоо Африкан Бальбуров Австри орон тухай яhала дүүрэн зураглал, олон тоото бодолнуудые хэжэ шадаа. Австри ороноор оройдоошье ябаагүй хүн энэ замай тэмдэглэл уншахадаа, яhала олон юумэ мэдэжэ абаха ёhотой гээд hанагдана.

Журналай энэ хоёрдохи номерто үхибүүдэй «Харааасгай» гэжэ хабсаргалта ороогүй. Халагламаар. Одоол мүнөө хабарай hайхан үедэ үхибүүдэй уншажа хужарламa, баясама зохёолнуудые «Хараасгайда» үгөө hаа, ехэл hайн байгаа бшуу.

Энэ номерто ороhон зохёолнууд дан томонууд болошоо гэжэ hанагдана. Хоёр тууха, нэгэ статья, шүлэгүүд, замай тэмдэглэл, нэгэ рассказ ороод лэ дүүрээ.

Буряадаймнай литература, искусствын үдэрнүүд Москва, Свердловск хотонуудта энэ hарада үнгэргэгдэхэнь гэжэ дурдаа hэмди. Тэдэ үдэрнүүдые угтуулан, Буряадай искусство, литература тухай материал үгөө hаа, hаалта хэхэгүй hэн. Мүн республикын соёл культурын, уран зохёолой ажабайдал тухай мэдээсэл, шэнэ зохёолнууд тухай шэнжэлэлэй үгы байhаниинь гэмшэмээр. Тиибэшье «Байгал» журналай хоёрдохи номер уншагшадай зүгhөө хүлеэгдэн абтажа, hонирхогдон уншагдаха гэжэ найдамаар.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ШОГ

ЭШЭГЭН

Урайни урда сагта нэгэ нютагта ёдогорхон эбэртэй эшэгэн тэхэ байhан гэхэ. Хараhан лэ юумэндээ хүлзэжэ, үнөөхи эбэрээрээ дэгээдэн үзэдэг бэлэй. Хүсэтэй амитанhаа hүрдэн тэрьедэхэ, хүсэгүйнүүдыень мүргэдэг муяа мунды хүйхэр hэн.

Нэгэтэ үглөөгүүр эшэгэн тэхэ хорёогой газаагуур собхорон, бабанан байжа аашалба. Хушууран бэлшэhэн хонидыешье, холшорлон энеэлдэhэн ямаахануудыешье обёорногүй янзатай.

Гэнтэ гэдэhэниинь үлдэжэ, тэхэхэниие зобообо. Эндэ тэндэ шодойhон ногооной үзүүрнүүдые, набша намаануудые химэлбэ, унданайнгаа хүрэхэдэ, нуурай уhаар ундалба.

Тархинь шууяжа, зосооны намжар зохид болобо. Дуу дуулаха дураниинь хүрэжэ, дэбхэр дэбхэрhээр, собхор собхорhоор нугынгаа саана түрүүшынхиеэ гарашаба.

Обёорон харахадань, нэгэ ямаахан бэлшэжэ ябабал даа.

Ямааханиие хараhаар, эшэгэн тэхын зүрхэн түшэгэнэн сохилбо.

— Бай-с-с... байс-с-с—гэжэ бабанаад, тэбхэрхэн шулуунhаа хойто хоёр хүлнүүдээрээ тулгаад hүрэшэбэ.

Сошордоhон ямаахан тэхые хулгай нюдөөрөө хялам хараhаар, айшаба.

— Бя-я-яа-бай, — гэhэн абяа табяад, ямаахан баруун шугы руу гүйшэбэ. Бахардаhан эшэгэн тэхэмнай хойноhоонь бабанаhаар табиба.

Үдэр, hүнинүүд hэлгэлдэн ошолой. Эшэгэн тэхэ хорёодоо бусабагүй. Хорёо соохи хони, ямаадууд уйлалдана.

— Али баруун шугы ошожо, шоно, шэлүүhэнэй аманда ороо гү? Хорёогой саагуур собхоржо ябаhаар Холхойтоной нохойдо шүүрүүлхэдээшье болохо, — гэлдэбэ.

Уйлахын ехээр уйлалдаба, бархиралдахын ехээр бархиралдаба.

Хэды үдэрэй үнгэрhэн хойно үнөөхи эшэгэн тэхэмнай баруун шугы соohoo тэнтэрhээр гараба. Нюур шарайнь урзышанхэй, ёдогорхон хоёр эбэрнүүдынь элэшэнхэй, арай амин голтой юумэн хорёо соогоо оробо.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо эшэгэн тэхэ муяа мундыгаар аашалхаяа болижо, hүрэг ямаануудаа дахуулжа, нугын хүхэ ногоондо хүльбэрэн бэлшэдэг болоо бэлэй.

П. ИВАНОВ.

Дансаран ДОРЖИГУТАБАЙ

НЮТАГ ТУХАЙ ШҮЛЭГҮҮДЬЭЭ

1.

Уларил хүйтэн байгаали,
Һуларангүйхэн байгаа
лэ.
Хорон жабар оошоороо
Һорон хайран годоороо.
Сэбдэг холын жэлнүүдэй
Үбдэг мүргэн хитэнги,
Уйдан урдааш хүлгүүтэй,
Ууган эхэм — Хэжэнгэ.
Нашан боро хуйлааhан
Тагнан сохёол оодоржо.
Мүшэд холол уйлаа hэн
Тошон мэтэ тооhоржо.
Холын «Алтан
гадаhантай»,
«Шоныя нюдэд»
тохёогоод,
Мүрэн голой урасхалтай
Шэрэм гэнжээр орёолдоо.
Тошон болор харгыш,
Тушаан гүйhэн
хуйлааhан,—
Хашан даамай мүрыеш,
Хушан ядан байгаа hэн.

2.

Шиниим гүндүүн
долгидой
Шэнын мундуу эрьесэ,—
Золгоо олон горходойш
Залгаа эбтэй түлхисэ.
Олон голоор дамжажа,
Толон уhаа хамжажа,
Голоо тойроо дэлхэйдэ
Олоол замаа Хэжэнгэм.

3.

Хонгор ногоон Хэжэнгым
Энгэр болон ялбайржа,
Үндэр манхан Һэбхеэмни
Мүндэр угтан сэнгэнэш.
Хүдэр хушаар нэлэнхы
Гэсэр мэтэ Һэбхеэмни,
Инаг түрэл Хэжэнгым
Хуяг болон сэнтэнэш.

4.

Буурал холын Мэхээртэ
Уурал, манан дуулгатай,
Суурхаа түрэл Хэж...
Уургайнь орон янзат...
Холын сууряан—
жэлнүүд...
Солынь дууряан
түүрээ...
Омог дууша Хэжэнгы...
Домог болоош, буура...

5.

Дүүжэн үлгы —
Мэхээрт...
Дуушал хүүхэн —
Хэжэ...
Атар hайхан хазаарты...
Хатар залан hэжэнгэ...
Дуран соогоо хотолж...
Уран гоёор хатарна...
Баран зоноор ушарж...
Наран солоор бадарна...

***

Уняар торгон тэрлигтэй
Хизаар эхэм—Хэжэнгэ
Һайхан наран дэнзэтэй
Майхан дороо хүгжэнэ.

ТЭХЭ ХУСА ХОЁР

Онтохон

Урайни урда сагта бэлэй Алайр, Боохондо hэн гү, али Аха, Түнхэндэ hэн гү? Юрэ бү мэдэе.

Нэгэ айлай үхибүүдынь тородоггүй байhан гэхэ. Энэньшье ойлгосотой. Барга дүлии тэрэ холын сагта хүниие аргалха эмшэн докторшье байгаагүй ха юм. Үхибүүдээ торгожо ядаhан түрэлхидынь лама, бөөнэрые ерүүлжэ, hүүлшынхи зөөриеэ үгэхэhөө нааша мүргэл хүүлэбэ. Теэд энэнь туhалбагүй. Жэл сагай ошохо тума адууhа малаа эдижэ дууhаад, ханха зайдан хашаа соонь hаамхай үнеэн, тэхэ, хуса гурбан үлэбэл даа. Һүүлшынхи үнеэгээ үүсэлжэ эдихэнь харамтай байба. Тэхэ хуса хоерынь мүргэлдэжэ. үдэрөө үнгэргэдэг болобо.

—Мяха хоолнай дууhаад байна. Тэхээ шарууhалха болоо гүбди даа. Юун гэжэ hананаш?—гэбэ хээлитэй болоhон hамганиинь.

—Тиигэнэ бэзэбди. Тэхын бин, үгыншье адли бэшэ юм гү,— гэжэ үбгэниинь зүбшөөбэ.

Хутагаяа, шуhынь тодожо абаха тэбшээ баринхай хашаа соо орожо, тэхынгээ арбагар эбэртэ аhашаба. Тэрэнь аяр шара нюдөө сабшалан байжа хараад:

— Шүдхэр абаг? Шүрдэгэрхэн эбэртэй эшэгэн байгаа hаа, уйлан бархирха hэм. Теэд наhатай болоhон аад... Үүсэлүүлжэ эдюулхэhээ айнагүйб. Угайдхадаа эзэн эхэнэрнай хүндэршоод байна ха юм. Хэрбээ хүбүүнэй түрөө hаа, «Тэхэ» гэжэ нэрэ үгөөрэйт. Ямаршье шүдхэр боохолдой hанаашалхаа айха,—гэжэ хэлээд, тэхэ хэбтэшэhэн гэхэ.

Уданшьегүй тэхын мяхан барагдажа, hамганиинь үбгэндөө иигэжэ хандаба:

—Тэхымнай мяхан иигээд лэ барагдаба. Хони хурьгагүй айлда хусын ябаhанай үлүү хаш даа. Хусаяа шарууhалаад, шүлэ гаргажа үгэлши.

Үбгэн хутагаяа, шуhа тодожо абаха модон тэбшээ баринхай хашаа соо орожо, хусынгаа хитагар эбэртэ аhашаба.

Үри хүүгэдтэй болохынтнай түлөөдэ би ами наhaя хайрланагүйб. Ху... хүбүүтэй болоо haa, «Ху... гэжэ нэрэ үгөөрэйт... шье шүдхэр боохолдой... дүтэ хүрэхэгүй байха,... жэ хуса захяа hэн.

Уда... гэржэ... рыень... оог ху... туулба... hан... урижа... номно... эхир... «Хуса... бартаа... гараhа...

Жэ... дэжэ, ... хаhа... нэй... да. Т... рын... жэлэй... жа, ... буга... байда... дэг.

Үгэ... той гэлсэдэг бэзэ. Зү... Тэхыев. Хусаев гэхэ мэт... обогууд урайни урда саг... үльгэр домогой зада... hалбаржа байха сагhаа... үндэhэтэй бэшэ гү даа.

Бодожо үзэгты даа, ... шагшад!

Ф. БАЛДАЕВ.

ТААБАРИНУУД

Дээрээ ооhоргүй,
Дороо тулгагүй.
Долоон үнгэтэ
Донойнь сорго
(Һолонго).

Ехэ үхэр
Ерэн хабhатай.
(Хүүргэ).

Нархаамиин хүбүүн
Нара харадаггүй.
(Модоной гол).

Хабтагай шулуу
Хахалжа ядааб,
(Хада).

Лаб тохом тохобо,
Ладын дабаа дабаба,
Даржаа хаанда оробо,
Далан хүнүүдые
шууюулба.
(Тогоо нэрэхэ, архи).

И. Н. МАДАСОНОЙ
суглуулбариhаа.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: КПСС-эй, ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ ба ВЦСПС-тэ. «Ажалша зоной трибуна» — түрүү бэшэг. «Түргэнөөр, шанартайгаар» — подборко.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Механизаторнуудые оло... руулха асуудал яажа ш... хэгдээб» — В. Колобко... статья. Түрэл орон доторо... «Харилсаа холбооной ... шата» — Е. Кряжевай с... тья.

Гурбадахи хуудаhанда: Хэблэлэй үдэртэ зорюу... даhан тусхай хуудаhан.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Хилын саанаhаа. АП... материалнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй hонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Мультфильмнүүд харуулагдаха. 13.40 — **Үнгэтэ телевидени** Кукланuудай магазин соо» гэhэн үхибүүдтэ зорюулагдаhан программа. 14.00 — Мүнөөдэрэй номерто» — документальна фильм. 14.15 — «Элүүр энхэ байдал» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 14.50 —**Үнгэтэ телевидени.** Хабарай концерт. 15.20 — «Совет Биробиджан» — документальна фильм. 15.45 — Арадай оюун бэлигэй бүхэсоюзна фестивалиин лауреадууд болон дипломдо хүртэгшэдэй концерт. 16.15 — «Чилидэхи уулзалганууд». Нэгэдэхи дамжуулга. 16.45 — **Үнгэтэ телевидени.** «Золотая нота» — концерт. 17.30 — «Без страх... уран hайханай фильм. 1... — «Время» — мэдээ... программа.

Улаан-Үдэ харуулн...

19.30 — «Ая-ганга» ... уран зохёолой хүт... субботын программа. ... — эстрадна концерт.

«Орбита» харуулна:

21.00 Б. Васильев. «... hүүлшын үдэр» — ф... зүжэг. 23.30 — Теле... харагшадай бэшэгүүд... зохёогдоhон хүгжэмт... грамма. 24.00 — «Вр... — мэдээсэлэй програм...

ХОЁРДОХИ ПРОГРА...

14.00 — «Летопись ... века» — «1933 он». 1... — «Городской романс» ... уран hайханай фильм. 1... — концерт.

САГАЙ УЛАР...

Мүнөөдэр республика... торнай үүлтэйшэг ... шиг нойто орохогүй... руун хойноhоо секунд... — 9 метр хүсэтэйгөөр ... хилха. Температура 14... 18, Байгал шадар ба... аймагуудта 4—8 гр... Улаан-Үдэдэ hүниндөө ... 3 градус хүйтэн, үд... 16—18 градус дулаан ... хо.

Майн табан — зу... үүлэтэйшэг байха, ... тон орохогүй. Баруун... hекундын 10—15 ... хүсэтэйгөөр ... пература ... градус ... 13 градус дулаан ... хүлеэгдэнэ.

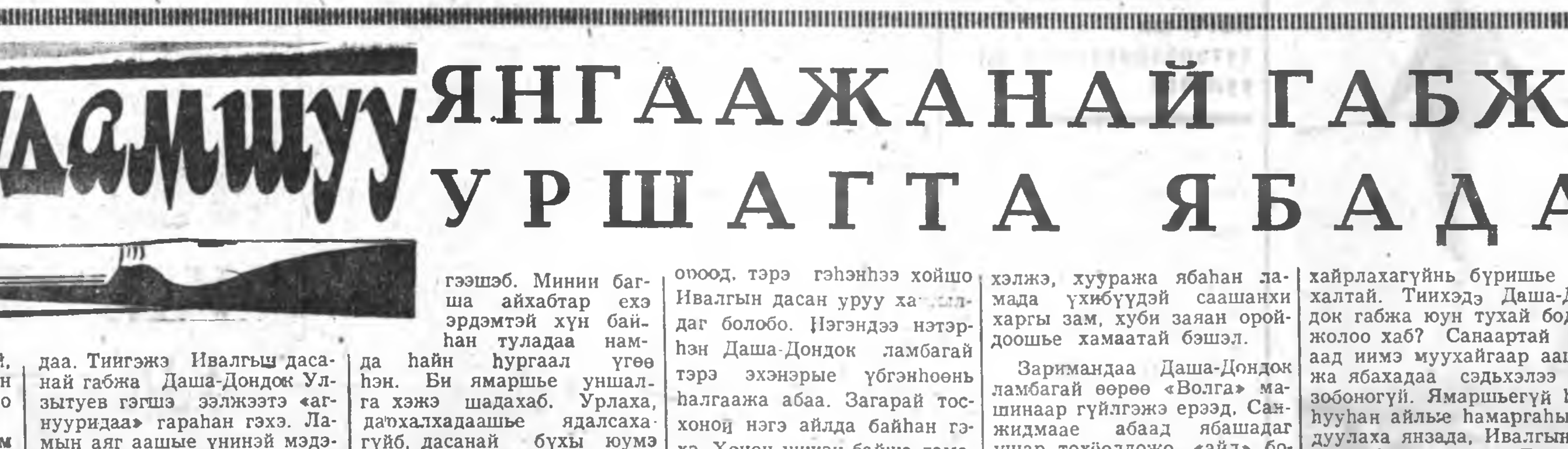

Аажамхан тэнюун
нютагтаа
Дуушанхан шубууд
бусаал даа.
Урасхал долгитой
горхондоо
Уранхан зугаагаа
дэлгээл даа.
Ужамхан сэдьхэлтэй
наhандаа
Дуулимхан дэлгэрэн
дурланаб даа.
Сэлмэгхэн хөөрхэн
ургынгаа
Сэнхирхэн дэльбыень
эльбэнэм даа.

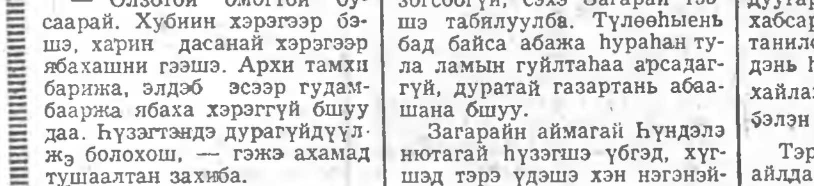

ЯНГААЖАНАЙ ГАБЖЫН УРШАГТА ЯБАДАЛ

ДАЛААД шахуу наhатай, бүхэриг шамбай бэетэй хүн Ивалгын дасанай хашаа соо нэгэ үбгэжөөлтэй уулзаад:

— Зай, бишни ябахам даа, — гэжэ мэдүүлбэ.

— Олзотой омогтой бусаарай. Хубиин хэрэгээр бэшэ, харин дасанай хэрэгээр ябахашни гээшэ. Архи тамхи барижа, элдэб эсээр гудамбааржа ябаха хэрэггүй бшуу даа. Һүзэгтэндэ дурагүйдүүлжэ болохош, — гэжэ ахамад тушаалтан захиба.

— Үгы-ы, юу тиигэжэ яоаха hэнбиб. Түрүүшынхеэ ябахаа байна бэшэлби. Мүнөө болотор юу хээ мэдэхэ болоо юм бэзэб, — гэбэ тэрэнь.

Автобусой зогсодог газарта ерэхэтэйнь сасуу, такси хаанаhаашьеб бии болоод, дасанай түлөөлэгшые гансаарайень hуулгажа, Улаан-Үдэ тээшэ бүмбэлзэн ябашабал даа. Тиигэжэ Ивалгын дасанай габжа Даша-Дондок Улзытуев гэгшэ ээлжээтэ «агнууридаа» гараhан гэхэ. Ламын аяг аашые үнинэй мэдэхэ жолоошон нииислэл хотодо зогсоогүй, сэхэ Загарай тээшэ табилуулба. Түлөөhыень бад байса абажа hураhан тула ламын гуйлтаhаа арсадаггүй, дуратай газартань абаашана бшуу.

Загарайн аймагай Һүндэлэ нютагай hүзэгшэ үбгэд, хүгшэд тэрэ үдэшэ хэн нэгэнэйдээ сугларанхай, дасанай түлөөлэгшэ тухай магтаалай үгэ хэлэжэ, мэгзэм маани уншуулха hанаатай ээлжээндэ зогсоо hэн. Тиихэдэ Даша-Дондок ламбагай бултаниие hүрөөтэй шангаар хаймадан хараад, өөр тухайдаа дэмы дэгэд хөөрэжэ hалабагүй. «Би болбол Янгаажанай дасанда габжын миндаг бариhан, габжа зиндаатай хүн гээшэб. Минии багша айхабтар ехэ эрдэмтэй хүн байhан туладаа намда hайн hургаал үгөө hэн. Би ямаршье уншалга хэжэ шадахаб. Урлаха, даhахалхадаашье ядалсахагүйб, дасанай бүхы юумэ дархалжа байдагби» — гэжэ дуутараад, хоёр альгаа дээрэ хабсарган наманшалжа. бэеэ танилсуулhан гэхэ. Тиихэдэнь hүзэгтэй хүнүүд «уяран хайлажа», адиста хүртэхөөр бэлэн байгаа бэлэй.

Тэрэ нютагай нэгэ залуу айлда хонон үнжэн байжа уншалга хэдэг болобо. Мэгзэм маани уншахадаа, эдилгэ үргэл бад гэтэр абахадаашье тэрэ сэдьхэлэ уярдаггүй, харин тэрэ айлай залуу эхэнэрые алдангүй хултагашан хаража, «инаг дуранай хүсэндэ» диилдэшэнхэй, хара ухаандаа ямар нэгэ түсэб бусалгажа hуугаа бэлэй.

Тиигэжэ Санжидмаа эхэнэр ламын «бугуулида» ороод. тэрэ гэhэнhээ хойшо Ивалгын дасан уруу ха... даг болобо. Һэгэндээ нэтэрhэн Даша-Дондок ламбагай тэрэ эхэнэрые үбгэнhөөнь hалгаажа абаа. Загарай тосхоной нэгэ айлда байhан гэхэ. Хонон үнжэн байжа ламатажа, архи тамхи барижа hалахагүйдэнь айлай эзэн эхэнэр тэрэ хоёрые hэегүй намнаhан байха юм. Өөдэгүйхэнөөр намнуулхадаашье лама мэгдээгүй, харин залуу «hамгаяа» дахуулжа, Хориин аймагай Баян-гол, Баруун-Хасуурта, Доодо-гол нютагуудаар ябажа ламатаhан, бага бэшэ эдилгэ үргэл суглуулhан байха. Мэгзэм маани уншаhан газартаа архидалга эмхидхэжэ, хүн зониие ажал хүдэлмэриhөөнь hаатуулдаг, мүнөөшье hаатуулhаар. Эгээ муунь гэхэдэ, hургуулиин үхибүүдэй хараhаар байтар үргэл хэжэ, арюун сэлмэг сэдьхэлыень балартуулна. Һүзэгшэ түрэлхидыень мэхэлжэ, хуураржа ябаhан ламада үхибүүдэй саашанхи харгы зам, хуби заяан оройдоошье хамаатай бэшэл.

Заримандаа Даша-Дондок ламбагай өөрөө «Волга» машинаар гүйлгэжэ ерээд, Санжидмаае абаад ябашадаг ушар тохёолдожо, «айл» болохоёо түхеэрhэн хоёрой нюуса ябадал хүн бүхэндэ мэдээжэ болонхой.

Теэд тэрэ залуу эхэнэр үбгэн габжын урьха мэхэдэ яагаад орооб гэбэл, нютагай зоной хэлсэхэ абяагаар тухайлхада, үндэр сэнтэй иимэ бүлэгүүдые лама үгөө:

Дурдан бүhэ.
Зунай торгон дэгэл.
Торгон пулаад.
Сарбуугай алтан час.
Шара алтан бэhэлиг.
Шэхэнэй алтан hиихэ.

Нилээд лэ үнэтэй бэлэг гээшэ! Энээхэн бэлэгэй түлөө үбгэн ламын худхаляанда орохонь, инаг дуратай үбгэндөө урбахань, арбадахи класста hуража байhан басагаяа хайрлахагүйнь бүришье гайхалтай. Тиихэдэ Даша-Дондок габжа юун тухай бодомжолоо хаб? Санаартай хүн аад иимэ муухайгаар аашалжа ябахадаа сэдьхэлээ огто зобоногүй. Ямаршьегүй hайн hуудан айлые hамаргаhыень, дуулаха янзада, Ивалгын дасанда hайн мэдэнэ. Теэд мүнөө болотор абяагүй байдагынь гэмшэлтэй. Тиихэдэ Даша-Дондок Улзытуев өөрөө hамгатай, үхибүүдтэй хүн шуу.

Даша-Дондогой уршагаар энэ айлай бүлэдэ хэрүүл хёморол ходо гаража, hүүлэй hүүлдэ Санжидмаа зүрхэнэй үбшэнтэй болошонхой. Үбшэн эхэнэр габжада хэрэгтэй бэшэ боложо, «Волга» машинаар гэртээ хүргүүлжэ ерэhэн байна.

Тиихэдэ Даша-Дондок Улзытуев гээшэ хэн бэ?

Улаан-Оронгодо түрэhэн намтартай. 1913 ондо Янгаажанай дасанда хубараг боложо ороhон байна. 1925 ондо гэбшын зиндаатай болоhон юм.

— Наhатай болоhон эхыем орхёод, дасанда лама боложо ошоhондонь сухални хүрэдэг. Намайе хүмүүжүүлээгүй hэн. Би нагасындаа хүн болоhон байнаб. Нэгэтэ гэртэнь ороходом, гайха тагна ехэ, үнөөхи залуу hамганиинь юм гү, али хэниинь юм, юрэ бү мэдэе, шоройень хамажа байгаа бэлэй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо нюдэ амандаашье хараагүйб. Дала хүрэшэhэн аад, залуу айлые hамаргахань одоо эшхэбтэр байна. Иимэрхүү ламанартай hайса тэмсэхэ хэрэгтэй, — гэжэ тэрэнэй хүбүүн, Базарсада Ешинимаевич Улзытуев сэхыень хэлэнэ.

Һалихай. зайран hамгаша Даша-Дондок габжын уршагта ябадал тухай хэлэхэдэ иимэл даа. Иимэ мэхэшэ ламанарай урьхада орожо, мүнгөө үргэжэ байжа маани уншуулдаг, адиста хүртэлсэдэг хүнүүдые гайхалсамаар.

БУДАМШУУ.

Манай адрес, теле... г. Улаан-Үдэ, ул... на 35. Телефоны... ра — 54-54, ... 54-93, зам... —68-08, зам... 62-62, отв... 5 0-5 2, секрет... тайной ... сельского хозяйства — 67-8... 63-86, пропаганды ба ... ции — 56-23, промышл... сти в строительстве... быта — 60-58, культуры... школ — 60-21, писем... ции — 34-05, ... нар приёмная — 5... шинное бюро — 5... толаборатория — 5...

● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02382 Заказ ...